



Directriu general d'actuació 6/2020 per la qual es regula la gestió de l'expedient de desemparament dels infants i els adolescents immigrants no acompanyats

I.- Competència

Primer.- L'article 22.1.c) de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, determina que el Departament competent en la matèria ha d'establir les directrius i els procediments generals d'actuació dels serveis especialitzats d'atenció als infants i els adolescents.

Segon.- L'article 143.1 del Decret 289/2016, de 30 d'agost, de reestructuració del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, per la seva banda, determina que la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència té les funcions següents:

- Elaborar les directrius en l'àmbit de competències del desemparament.
- Protegir i assumir la tutela dels infants i els adolescents desemparats i disposar i executar les mesures d'atenció necessàries per a cadascun d'ells i gestionar els serveis necessaris per a la seva efectivitat.
- Definir i establir les directrius i els procediments generals d'actuació dels serveis especialitzats d'atenció a la infància i l'adolescència.

Tercer.- Finalment, l'article 7 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, preveu que els òrgans administratius exerceixen les seves competències sota la supervisió de l'òrgan de què depenen jeràrquicament, que pot emetre instruccions i circulars o ordres de servei per fixar els criteris per a l'aplicació de les normes jurídiques en l'exercici de les seves funcions i per al funcionament dels serveis.

II.- Àmbit d'aplicació

Aquesta directriu va adreçada a tot l'àmbit orgànic i funcional de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (d'ara endavant DGAIA).

III.- Finalitat i objecte

L'objecte d'aquesta directriu és definir els requisits documentals bàsics i els procediment de gestió de l'expedient de desemparament dels infants i adolescents migrats no acompanyats.

La directriu no regula les matèries següents:

- a) la relació entre els serveis i els equips del sistema de protecció de la infància i l'adolescència i els altres serveis públics competents, que es regeixen pels convenis i protocols de col·laboració i coordinació corresponents.
- b) l'organització i el funcionament dels serveis i els equips del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, que es regulen per la seva normativa respectiva i, si és el cas, pel contracte i/o el concert administratiu vigent.

c) l'organització i el funcionament dels òrgans de la DGAIA, que es determina d'acord amb el que preveuen les normes organitzatives corresponents.

IV.- Derogacions i entrada en vigor

Aquesta directriu entra en vigor el mateix dia de la seva signatura i deixa sense efectes:

- la Instrucció 8/2010, de 13 d'agost, sobre el protocol d'actuació amb els infants i adolescents immigrants sense referents familiars (Menors d'edat estrangers no acompanyats) en els Centres d'Acolliment de la DGAIA.
- l'Annex 2 de la Instrucció 4/2010, de 30 de juny, per adaptar la tramitació dels expedients de protecció dels infants i adolescents a la Llei 14/2010.
- els criteris recollits a la Directriu General d'Actuació 2/2013, de 17 de juliol, sobre el tancament d'expedients de protecció d'infants i adolescents, en cas de desplaçament per anar a viure a un altre país o Comunitat Autònoma, pel que fa referència als escapoliments dels menors d'edat estrangers no acompanyats.
- la Directriu general 2/2014, de 28 de maig, sobre documentació dels infants, adolescents i joves estrangers o comunitaris tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència o amb mesures assistencials de l'Àrea de Suport a Joves Tutelats i Extutelats.
- l'Addenda a la Directriu General 2/2014, de 28 de maig, sobre documentació dels infants, adolescents i joves estrangers o comunitaris tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.
- Totes aquelles circulars, instruccions i directrius que contradiguin el recollit en aquesta directriu.

V.- Adaptació de les mesures cautelars vigents

Les resolucions d'atenció immediata en vigor han de continuar vigents pel temps mínim indispensable, atenent les circumstàncies concretes de cada cas, que en cap cas podrà superar el termini màxim establert per la normativa vigent.

Els criteris sobre mesures cautelars són els que consten en l'apartat 4.2 de l'Annex 1 d'aquesta directriu.

El sistema d'informació Sini@ disposarà de models de plantilla adaptats per a cada situació.

VII. Annexos

Aquesta directriu es concreta en els annexos següents:

ANNEX 1: Procediment de gestió dels expedients dels infants i adolescents migrats sols

ANNEX 2: Protocol sanitari

ANNEX 3: Model de sol·licitud de tancament d'expedient de determinació d'edat

ANNEX 4: Model diligència/telefonema comunicacions

ANNEX 5: Models de plantilles específiques per MENA's de documents Sini@ (resolucions)

ANNEX 6: Marc normatiu infància

ANNEX 7: Protocols i jurisprudència de referència (enllaços)

ANNEX 8: Full informatiu dels drets i deures dels joves migrats sols

ANNEX 9: Gestió de la documentació descentralitzada (Barcelona Ciutat)

Ester Sara Cabanes
Vall - (AUT)

Signat digitalment per Ester Sara
Cabanes Vall -
(AUT)
Data: 2020.12.11 13:58:17 +01'00'

Ester Sara Cabanes i Vall
Directora general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència

Signat electrònicament

ANNEX 1

PROCEDIMENT DE GESTIÓ DE L'EXPEDIENT DE DESEMPARAMENT DELS INFANTS I ADOLESCENTS MIGRATS SOLS

A. ÍNDEX

1.- PRINCIPIS GENERALS

1.1. *Definició*

- a) Objecte
- b) Denominació
- c) Deure general d'atenció immediata
- d) Regles principals de gestió de l'expedient

1.2. *Expedient*

- a) Tipologia d'expedient
- b) Documentació bàsica de l'expedient
- c) Caducitat

2.- INICI

2.1. *Acord d'inici*

- a) Requisits
- c) Moment
- d) Contingut de l'acord
- d) Competència

2.2 *Acreditació de les causes d'inici*

- a) Documentació d'identitat
- b) Identificació (ressenya) policial i registre estatal MENA's
- c) Decret de Fiscalia de determinació d'edat
- d) Altres elements d'acreditació

3.- DETERMINACIÓ D'EDAT I ASSISTÈNCIA JURÍDICA

3.1. *Criteris generals*

3.2. *Minoria d'edat dubtosa*

3.3. *Documentació d'identitat dubtosa*

3.4. *Identificació policial (Mossos d'Esquadra)*

3.5. *Determinació d'edat (Fiscalia de Menors)*

3.6. Criteris d'actuació en casos de presentació de passaport vàlid mentre es tramita o una vegada ha finalitzat l'expedient de determinació d'edat

3.7. Assistència lletrada, assistència jurídica gratuïta i torn d'ofici

4.- MESURES INICIALS CAUTELARS I PROTECTORES

4.1. Desempament preventiu

- a) Definició
- b) Supòsit
- c) Durada
- d) Efectes

4.2. Atenció immediata

- a) Supòsits
- b) Durada
- c) Efectes

4.3. Mesures protectores

- a) Mesures protectores ordinàries
- b) Mesures d'emergència i excepcionals
- c) Obligacions de guarda

5.- DOCUMENTACIÓ DEL MENOR D'EDAT I ALTRES GESTIONS DOCUMENTALS

5.1. Documentació d'identitat i cèdula d'inscripció

5.2. Empadronament

5.3. Targeta sanitària

5.4. Documentació provisional (fitxa policial de ressenya de menor d'edat)

5.5. Permís de residència

5.6. Habilitació per a l'exercici de l'activitat laboral per compte aliena

5.7. Protecció internacional (asil i refugi)

5.8. Escolarització i formació ocupacional

5.9. Obertura de compte corrent

5.10. Certificacions sobre continguts de l'expedient i còpies testimoniades de documents

5.11. Repatriació

5.12. Obligacions de representació legal

5.13 Nacionalitat

6.- RÈGIM DE RELACIÓ

6.1. Règim de relació i visites

6.2. Comunicacions

6.3. Permisos

7.- ESCAPOLIMENTS

7.1. Escapoliments

7.2. Suspensió del termini de tramitació per escapoliment

8.- AVALUACIÓ I PROPOSTA DE MESURES DEFINITIVES

8.1. Competència

8.2. Contingut de l'informe

8.3. Mesures

8.4. Informació i escolta de l'adolescent

8.5. Audiència dels progenitors

8.6. Participació de la defensa lletrada en el procediment

9.- RESOLUCIÓ, TANCAMENT I DERIVACIÓ

9.1. Resolució de desemparament i mesures protectores

9.2. Tancament de l'expedient de desemparament

9.3. Notificacions infructuoses

9.4. Comunicacions via electrònica i telefònica

9.5. Inici de l'expedient de tutela

9.6. Expedient assistencial i mesures de coordinació amb els serveis socials

10.- RESPONSABILITAT CIVIL

10.1. Assegurança de responsabilitat civil dels serveis d'atenció a menors migrats sols

10.2. Responsabilitat civil derivada de fets susceptibles de sanció penal

10.3. Responsabilitat patrimonial

11.- CONFIDENCIALITAT I PROTECCIÓ DE DADES PERSONALS

11.1. Deure de confidencialitat

11.2. Obligacions en matèria de protecció de dades personals

12.- OPOSICIONS JUDICIALS

11.1. Oposició judicial

11.2. Contingut de l'expedient administratiu

1.- PRINCIPIS GENERALS

1.1. Definició

a) Objecte

L'objecte d'aquest procediment és garantir la protecció jurídica i administrativa dels infants i adolescents estrangers que es troben a Catalunya en el marc d'un procés migratori sense acompanyament ni referents familiars en el territori.

El marc de referència per fer efectiva aquesta protecció és el següent:

- 1) el dret internacional públic en matèria de drets humans i ajut humanitari, particularment, i entre d'altres, la Convenció Internacional dels Drets del Nen de 1989 i la Observació general número 6 (2005) del Comitè dels Drets del Nen de les Nacions Unides.
- 2) el dret de la Unió Europea i la legislació estatal i catalana, particularment i entre d'altres la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya la seva integració social i la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- 3) en les matèries comuns d'organització i gestió, les directrius i les instruccions corresponents.
- 4) en la interpretació de la normativa vigent, la jurisprudència i la doctrina legal de referència.

b) Denominació

Les denominacions legals que es fan servir en aquesta directriu i en altres documents oficials de la Generalitat són "*infants i adolescents immigrants no acompanyats*" (article 110 de la Llei 14/2010, de 27 de maig dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, LDOIA), i "*menors estrangers no acompanyats*" (article 35 de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets y llibertats dels estrangers a Espanya la seva integració social).

La denominació "*infants i adolescents immigrants no acompanyats*", o qualsevol altre que la substitueixi per una modificació legal, és d'ús preferent en les resolucions administratives de protecció dictades per la DGAIA que tenen efectes jurídics enfront de tercers.

Per evitar confusions jurídiques i competencials, la denominació "*menors estrangers no acompanyats*" és d'ús preferent en les comunicacions oficials entre la Generalitat i l'Administració de l'Estat i/o el Poder Judicial, sense perjudici de mantenir les anteriors en els documents que s'hi remetin.

c) Deure general d'atenció immediata

c.1) L'atenció immediata dels infants i els adolescents en situació de risc o desemparament és un deure jurídic, social i humanitari de totes les Administracions Públiques i, particular, de

l'òrgan competent de protecció de la infància i l'adolescència de Catalunya (en l'actualitat, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, DGAIA).

c.2) El deure implica l'obligació d'atendre les necessitats bàsiques dels infants i els adolescents des del mateix moment en que qualsevol persona o autoritat els posa a disposició de l'entitat protectora, o ho fa el menor d'edat pels seus propis mitjans.

c.3) El deure de l'entitat protectora preval i és complementat, però, no anul·la ni substitueix:

- el deure general d'atenció immediata de qualsevol autoritat i servei públic (article 14 de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor).
- els altres deures generals d'atenció i cura transitòria que deriven de la prestació de serveis de caràcter especialitzat (per exemple, identificació policial, determinació d'edat, atenció sanitària), que correspon a les autoritats, funcionaris i professionals corresponents.
- el deure general de cura i atenció que obliga qualsevol persona davant d'un menor d'edat abandonat.

c.4) La negativa o manca de col·laboració de l'infant o de l'adolescent no eximeix la Generalitat del seu deure de protecció. Les autoritats i els professionals que en depenen han de disposar els mitjans socials i educatius necessaris per fer efectiva la protecció pública, afegint, tan sols en cas d'escapoliment, i d'acord amb els protocols previstos, l'auxili policial i judicial.

d) Regles principals de gestió de l'expedient

Els criteris bàsics de gestió dels expedients de desemparament dels infants i adolescents immigrants no acompanyats són els següents:

d.1) **Interès superior de l'infant.** L'interès superior de l'infant i, en particular, la protecció efectiva dels seus drets i interessos preval en cas de dubte o conflicte sobre les consideracions administratives o de gestió.

Especialment, els serveis del sistema de protecció han d'evitar el tractament legal o administratiu discriminatori.

d.2) **Integració social.** Les mesures protectores que s'adoptin, en particular, la documentació del menor d'edat i la provisió de recursos educatius, sanitaris i socials han de tenir molt en compte l'objectiu primordial d'integració social de la persona menor d'edat.

En conseqüència, les decisions que s'acordin han de preveure els efectes de la mesura sobre l'accés en el futur dels infants i adolescents a oportunitats laborals, educatives i d'habitatge, i a prestacions i ajuts socials.

d.3) **Situació legal d'abandonament.** Constatada la minoria d'edat i la manca de guardadors legals en el territori, la situació legal dels infants i els adolescents mentre es tramita el seu expedient es considera provisionalment d'abandonament perquè indiciàriament falten *"les persones a les quals per llei correspon l'exercici de la guarda o bé*

perquè aquestes no la vulguin o no la puguin exercir" (article 18.2.a) de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor).

Aquesta constatació és causa legal suficient per intervenir de manera urgent i permet aplicar de manera immediata la mesura cautelar de desemparament preventiu.

d.4) **Mesures cautelars.** D'acord amb allò anterior, la mesura cautelar preferent és el desemparament preventiu (article 110.2 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència), que cal aplicar inicialment (en lloc de l'atenció immediata) si es compleixen els requisits legals.

El desemparament preventiu, que implica l'assumpció de funcions tutelars (article 109.1 de la Llei 14/2010), garanteix el dret del menor al nomenament de tutor i representant legal previst en l'apartat V.b) de la Observació general número 6 (2005) del Comitè dels Drets del Nen de les Nacions Unides.

Aquest nomenament regeix sense perjudici dels mitjans de suport jurídic següents:

- 1) l'assistència jurídica gratuïta del menor d'edat durant els procediments de determinació d'edat (Fiscalia de Menors) i desemparament i tutela
- 2) el nomenament de defensor judicial en les situacions de conflicte d'interessos entre el tutor i el menor d'edat previstes per la llei

La mesura cautelar d'atenció immediata s'acorda exclusivament quan està pendent de confirmació algun dels elements requerits per acordar la mesura cautelar de desemparament preventiu per abandonament.

La mesura cautelar d'atenció immediata s'aplicarà pel temps mínim indispensable, atenent les circumstàncies concretes de cada cas, i en cap cas podrà superar el termini màxim establert per la normativa vigent.

d.5) **Mitjans de protecció.** La mesura cautelar de protecció s'ha d'acordar encara que no hi hagi recursos ordinaris d'acollida disponibles. En aquest cas, els serveis corresponents han de proveir sense demora els recursos d'emergència que escaiguin per garantir l'atenció de les necessitats bàsiques i el suport educatiu dels menors d'edat.

d.6) **Identificació i determinació d'edat.** La identificació i l'edat de la persona susceptible de protecció es determinen inicialment segons els procediments establerts per les lleis.

La identificació per mitjà de document original i vàlid o còpia autèntica (amb noms i cognoms, fotografia i/o impressions dactilars) i l'acreditació de la minoria d'edat és condició necessària per obtenir l'empara sistema de protecció de la infància i l'adolescència de Catalunya.

L'entitat protectora també empara els menors d'edat indocumentats posats a la seva disposició sobre els quals la minoria d'edat és indubitada, i aquells altres, també indocumentats, respecte dels quals n'hi ha dubtes, mentre se'n determina, segons els procediments legalment establerts.

La DGAIA col·labora amb les forces i cossos de seguretat de l'Estat i la Fiscalia de Menors, òrgans competents per identificació i ressenya, i determinació d'edat, respectivament, en els processos esmentats, d'acord amb els protocols establerts.

d.7) **Procediment de determinació d'edat i nova documentació.** D'acord amb la jurisprudència del Tribunal Suprem, el passaport oficial vàlid, expedit per autoritat competent que no presenti indicis de manipulació i acrediti la minoria d'edat de l'infant o l'adolescent migrat sol preval sobre les dades estimatives del procediments de determinació d'edat

En aquests casos, i en aplicació del principi d'interès superior de l'infant, l'entitat protectora instarà davant la Fiscalia de Menors el que correspongui, d'acord amb el que es preveu en l'apartat 3.6 d'aquest Annex.

d.8) **Documentació.** La responsabilitat d'iniciar els processos de provisió de la documentació bàsica del menor d'edat, que inclou document d'identitat (passaport), empadronament, targeta sanitària i permís de residència, correspon a la DGAIA i comença des de l'acord d'inici de l'expedient de protecció.

La delegació de determinades funcions de documentació en els guardadors (directors de serveis residencials i equivalents) no anul·la la responsabilitat de supervisió, impuls i seguiment dels serveis competents de la DGAIA.

d.9) **Escapoliment, negativa o resistència de l'infant o adolescent a les mesures protectores i mesures de justícia juvenil.** Les mesures vigents de protecció no es poden extingir per escapoliment, tan sols suspendre.

L'expedient tampoc es pot tancar quan es produeix negativa o resistència de l'infant o adolescent a les mesures protectores, o quan l'adolescent es troba complint una mesura de justícia juvenil.

En casos d'escapoliment, resistència o negativa, la DGAIA i els professionals del sistema de protecció han de proveir, per aquest ordre, les mesures de suport social i educatiu necessàries i, només quan sigui necessari i existeixi perill per ells mateixos o per tercers, l'auxili policial o judicial corresponent.

El tancament tan sols procedeix en els casos i en els supòsits previstos per la llei (majoria d'edat, retorn al país d'origen o canvi de territori acreditats documentalment i els altres establerts en l'article 124 de la LDOIA).

d.10) **Informe-proposta, desemparament definitiu i procediment simplificat.** Els òrgans competents han de dictar sense demora la resolució de desemparament definitiu quan disposen de l'informe proposta i s'han complert la resta dels tràmits previstos per la llei.

La resolució es pot acordar per procediment simplificat (art. 107 de la Llei 14/2010) quan consta la conformitat dels progenitors, tutors o guardadors per qualsevol mitjà vàlid en dret.

d.11) **Expedient de tutela i mesures assistencials per prevenir situacions de marginació social.** Els infants i adolescents immigrants no acompanyats continuen sota la protecció de la DGAIA per mitjà de l'expedient de tutela i, quan arriba la majoria d'edat, si

escau, de les mesures assistencials que es concretin, ja sigui via Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats, o la que correspongui.

Atesa la seva situació d'especial vulnerabilitat per manca de referents familiars, els serveis de protecció han d'evitar especialment deixar sense llar els joves migrats sols, per la qual cosa han d'acordar en tot cas, amb el consentiment de la persona interessada, la mesura assistencial de pròrroga de recurs residencial.

Aquesta mesura es manté fins que els serveis socials o el jove pels seus propis mitjans se'n puguin fer càrrec de l'atenció de les seves necessitats bàsiques, dintre dels límits temporals establerts per la legislació vigent.

1.2. Expedient

L'expedient únic de l'infant o adolescent migrat sol s'ha d'integrar dins del sistema d'informació i gestió en infància i adolescència (Sini@), d'acord amb els articles 25 i 101 de la Llei 14/2010, de 27 de maig.

Llevat del que es preveu específicament en aquesta directriu, els continguts i els criteris generals de les diferents tipologies d'expedient són les que es preveuen en la Instrucció 4/2010, de 30 de juny, per adaptar la tramitació dels expedients de protecció dels infants i adolescents a la llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

La tramitació de l'expedient únic, i les seves peces separades, l'han de fer els òrgans administratius i els equips tècnics competents en matèria d'infància i adolescència, per mitjà del sistema esmentat i d'acord amb les directrius i els protocols tècnics que l'òrgan competent estableixi. Aquest sistema constitueix l'eina tècnica de comunicació i informació entre els òrgans administratius i els equips tècnics competents.

a) Tipologia d'expedient

Les peces separades de l'expedient únic de de l'infant o adolescent migrat sol poden ser les següents:

- Expedient Informatiu
- Expedient de Risc
- Expedient de Desemparament
- Expedient de Tutela
- Expedient Assistencial

b) Documentació bàsica de l'expedient

Les dades bàsiques de l'expedient únic de l'infant i l'adolescent immigrant sol serien:

- Acord d'inici
- Documentació bàsica:
 - Ressenya policial
 - Inscripció registre estatal RMENA
 - Proves mèdiques de determinació d'edat (Informe medico forense, informe prova radiològica del canell)

Decret de Fiscalia de determinació d'edat
targeta sanitària individual (TSI)
Full d'empadronament
Passaport
Cèdula d'identitat
Certificat de naixement
NIE
Permís de residència
Renovació permís residència
Permís de treball

- Comunicacions a Fiscalia
- Informe UDEPMI
- Representació legal (designa o apoderament)
- Altres comunicacions
- Tràmit d'audiència
- Vista d'expedient (el propi adolescent, representants legals)
- Informe Proposta i annexos
- Resolucions de mesura (mesura provisionalíssima cautelar, mesures cautelars, canvi de recurs, mesura definitiva, visites i comunicacions).
- Notificacions i comunicacions de la resolució
- Edictes
- Documentació de la subdelegació del Govern.
- Autorització judicial prèvia d'ingrés (casos de CREI)
- Oposicions judicials
- Autoritzacions guardador (permisos, vacances, etc)
- Programa de mentoria
- Informes de seguiment o de desinternament de l'equip tècnic
- Petició accés programes ASJTET
- Resolució de tancament (per majoria d'edat, nou decret de Fiscalia sobre determinació de l'edat, caducitat)
- Notificacions i comunicacions de la resolució de tancament

c) Caducitat

Els criteris específics per declarar la caducitat, o be la suspensió, pròrroga o ampliació del termini de caducitat, s'especifiquen a la Instrucció 4/2012, de 17 de desembre sobre la caducitat dels expedients de desemparament.

Els professionals responsables han de tenir en compte que l'expedient de desemparament ha d'estar resolt en el termini màxim d'un any, comptat des de la data d'incoació. Si no és així, el procediment s'entén caducat, i s'haurà d'incoar novament sense demora, donat que persisteix la situació de necessitat de protecció de l'infant o l'adolescent migrat sol.

A l'expedient reobert no hi podran constar documents que tinguin una antiguitat superior a sis mesos, amb la qual cosa s'hauran d'actualitzar tots aquells informes i documentació que siguin necessaris per continuar amb la tramitació de l'expedient.

No obstant, si es troba escapolit i en parador desconegut, i des de DGAIA s'han realitzat totes les accions possibles per localitzar-lo, sense èxit, essent impossible realitzar cap mena de proposta de mesura protectora respecte d'ell, passat l'any de l'acord d'incoació

l'expedient es tancarà per caducitat, mitjançant resolució, amb les respectives notificacions i comunicacions.

Aquest darrer supòsit no obsta que es pugui tornar a reobrir l'expedient en el cas que se'l localitzi i necessiti protecció de l'entitat pública.

2.- INICI

2.1. Acord d'inici

a) Requisits

La tramitació de l'expedient de desemparament d'un infant o adolescent immigrant sense referents familiars comença per un acord d'inici signat per l'òrgan competent, d'acord amb el model de plantilla previst en el Sistema d'informació i gestió d'infància i adolescència (Sini@).

b) Moment

L'acord d'inici pot ser simultani o immediatament posterior a la mesura cautelar que es dicti en el moment en que el menor d'edat és posat a disposició de la DGAIA.

c) Contingut de l'acord

L'acord d'inici ha de contenir, almenys, els apartats següents:

c.1) Els antecedents, en que hi ha de constar:

- les dades d'identificació disponibles del menor d'edat
- la data, hora i lloc en que l'infant o adolescent ha estat posat a disposició de la DGAIA
- l'autoritat, funcionari o persona que l'ha posat a disposició de l'entitat protectora
- les altres circumstàncies rellevants per a la seva tramitació
- si és el cas, una referència a la mesura cautelar acordada

c.2) Els fonaments de dret, que justificaran en tot cas

- l'òrgan competent per tramitar el procediment
- la tipologia d'expedient
- el fonament jurídic per iniciar l'actuació protectora
- els tràmits immediats que s'han de portar a terme

c.3) La part resolutòria o "resolc", que ha d'acordar, almenys

- l'inici del procediment

c.4) Les comunicacions i notificacions oportunes i, en qualsevol cas, les següents:

- l'adolescent beneficiari de la protecció

- l'advocat i/o representant legal del menor d'edat
- la Fiscalia de Menors
- el Consolat del país d'origen, si hi consta

d) Competència

d.1) Els òrgans competents per iniciar un expedient de desemparament d'un infant o adolescent immigrant sense referents familiars en la demarcació de Barcelona són, indistintament:

- a) la persona responsable de la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI), o el tècnic de guàrdia que la substitueixi fora de l'horari ordinari de la unitat.
- b) la persona responsable de l'òrgan o unitat competent d'atenció dels infants o adolescents immigrants sense referents familiars.

En absència o per impossibilitat dels anteriors, els/les caps dels Serveis d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de Barcelona ciutat, Barcelona metropolitana i Barcelona comarques, cadascun/a en el seu àmbit territorial respectiu.

d.2) Els òrgans competents per iniciar un expedient de desemparament d'un infant o adolescent immigrant sense referents familiars en les demarcacions de Tarragona, Girona, Lleida i Terres de l'Ebre són, indistintament:

- a) la persona responsable de la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI), o el tècnic de guàrdia que la substitueixi fora de l'horari ordinari de la unitat.
- b) els/les caps dels Serveis d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de Tarragona, Girona i Lleida, cadascun/a en el seu àmbit territorial respectiu.
- c) el/la responsable del Servei de Coordinació Territorial dels Serveis territorials de Terres de l'Ebre, en el seu àmbit territorial respectiu.

2.2 Acreditació de les causes d'inici

El jove migrat que arriben sols a Catalunya, poden ser considerats indiciàriament menors d'edat, sens perjudici de les actuacions necessàries, quan aportin la següent documentació:

- a) Documentació d'identitat: Quan aporten documentació vàlida del seu país d'origen, que els identifica com a menors d'edat.
- b) Identificació (ressenya) policial i registre estatal MENA's
 - Ressenya policial¹

¹ D'acord amb el que disposa la següent normativa, o aquella que li sigui de substitució:

- Article 35.10 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (LOEX).
- Apartat segon del Capítol II de la Resolució de 13 d'octubre de 2014, de la Sotssecretaria, per la que es publica l'Acord per a l'aprovació del Protocol Marc sobre determinades actuacions en relació amb els Menors Estrangers No acompanyats.

Tot menor o presumpte menor estranger no acompanyat (MENA) ha de ser objecte de ressenya policial. Aquest tràmit el realitza la PG-ME.

Aquesta ressenya policial ha d'incloure la impressió decadactilar i la fotografia del MENA d'acord amb els requisits i paràmetres que siguin establerts pel CNP. També inclourà totes les dades que aportí el MENA sobre la seva filiació, edat, nacionalitat i última residència, així com la documentació del seu país d'origen o nacional que es disposi sobre la seva identificació.

- Registre de Menors Estrangers No Acompanyats (RMENA)²

Feta la ressenya policial descrita en el punt anterior, la PG-ME procedirà a donar trasllat d'aquesta a la Brigada Provincial de Policia Científica del CNP per a la comprovació de si el menor d'edat es troba ressenyat.

De no estar prèviament inscrit es procedirà a la seva inscripció en el Registre MENA.

Efectuades les corresponents diligències de ressenya policial i comprovació del registre MENA, la PG-ME posarà el MENA a disposició de la DGAIA per a la seva protecció.

c) Decret de Fiscalia de determinació d'edat³

Localitzat un infant o adolescent no acompanyat indocumentat per els cossos i forces de seguretat de l'Estat, i del qual la minoria d'edat no es pugui establir amb seguretat, aquests han de posar el fet en coneixement immediat del Ministeri Fiscal, que ha de disposar la determinació de l'edat, per a la qual cosa han de col·laborar les institucions sanitàries oportunes que, amb caràcter prioritari, han de realitzar les proves necessàries.⁴

Mentre es fan les gestions i els tràmits establerts per la legislació sobre estrangeria per a determinar-ne l'edat, la DGAIA els ha d'oferir la protecció que necessitin.

² D'acord amb el que disposa la següent normativa, o aquella que li sigui de substitució:

- Article 215 del Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, després de la reforma mitjançant la Llei orgànica 2/2009.
- Apartat tercer del Capítol II de la Resolució de 13 d'octubre de 2014, de la Sotssecretaria, per la que es publica l'Acord per a l'aprovació del Protocol Marc sobre determinades actuacions en relació amb els Menors Estrangers No acompanyats.

³ D'acord amb el que disposa l'article 35.3 de la LOEX.

⁴ D'acord amb la doctrina reiterada del Tribunal Suprem, la Sala Civil, en la Sentència núm. 307/2020 de 16 de juny de 2020 recorda que: *L'immigrant del passaport del qual o document equivalent d'identitat es desprengui la seva minoria d'edat no pot ser considerat un estranger indocumentat per ser sotmès a proves complementàries de determinació de la seva edat, ja que no es pot qüestionar sense una justificació raonable per què es realitzin tals proves quan es disposa d'un **passaport vàlid**. Per tant, és procedent realitzar un judici de proporcionalitat i ponderar adequadament les raons per les quals es considera que el document no és fiable i que per això s'ha d'acudir a les proves de determinació de l'edat. En qualsevol cas, ja es tracti de persones documentades com a indocumentades, les tècniques mèdiques, especialment si són invasives, no podran aplicar-se indiscriminadament per a la determinació de l'edat.*

d) Altres elements d'acreditació

Es podrà acreditar la minoria d'edat d'aquests joves nouvinguts amb qualsevol altre documentació identificativa, com ara el passaport, certificat de naixement, el document d'identificació del país d'origen, document de lliurament del menor estranger sol i manifestacions realitzades per part de les forces i cossos de seguretat, certificacions d'altres institucions públiques, altres documents públics que donin fe de l'edat, resolucions judicials o qualsevol altre de naturalesa anàloga.

Es podran tenir en consideració altres elements de valoració d'acord amb els criteris que fixen les observacions i les recomanacions del Comitè dels Drets del Nen de les Nacions Unides, i els protocols de coordinació institucional en vigor.

3.- DETERMINACIÓ D'EDAT I ASSISTÈNCIA JURÍDICA

3.1. Criteris generals

La identificació per mitjà de document original i vàlid o còpia autèntica (amb noms i cognoms, fotografia i/o impressions dactilars) i l'acreditació de la minoria d'edat és condició necessària per obtenir l'empara sistema de protecció de la infància i l'adolescència de Catalunya.

L'entitat protectora també empara els menors d'edat indocumentats posats a la seva disposició sobre els quals la minoria d'edat és indubitada, i aquells altres, també indocumentats, respecte dels quals n'hi ha dubtes, mentre se'n determina, segons els procediments legalment establerts.

La identificació i l'edat de la persona susceptible de protecció es determinen inicialment segons els procediments establerts per les lleis.

El procediment ordinari d'identificació és la presentació de passaport o document d'identitat original vàlid, o còpia autèntica, d'acord amb el procediment administratiu comú.

En absència de documents d'identificació, i en els supòsits previstos per la llei, les autoritats o funcionaris competents (Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat i Fiscalia de Menors) faran l'oportuna identificació, consulta de les bases de dades i registres corresponents, i ressenya policial amb fotografia i, quan sigui el cas, assignaran un número d'identificació i iniciaran el procediment de determinació d'edat previst en l'article 35 de la LO 4/2000, i el reglament i els protocols que el desenvolupen⁵.

En absència d'elements d'identificació i determinació d'edat i mentre s'obtenen o es tramiten, els serveis competents de la DGAIA han de fer constar en l'expedient (i si escau, comunicar a les forces i cossos de seguretat de l'Estat, i la Fiscalia de Menors) totes les dades rellevants sobre aquesta qüestió que n'obtinguin, entre d'altres:

⁵ Cal recordar que no serà necessari iniciar aquest procediment quan el jove migrat disposi d'un passaport vàlid (STS núm. 307/2020 de 16 de juny de 2020).

- a) les manifestacions del propi menor d'edat, i de les autoritats, funcionaris, professionals o altres persones que l'acompanyen
- b) l'exhibició de qualsevol altre document vàlid (partida de naixement, llibre de família, certificat de tutela o equivalent), original o còpia, en que, tot i no constar els elements bàsics d'identitat admesos (fotografia, impressions dactilars), hi apareguin dades d'identitat i naixement o edat del seu presumpte titular, que es remetrin segons els criteris indicats en l'apartat següent
- c) l'aparença física, només quan no es disposa de ressenya policial descriptiva, sempre i quan sigui rellevant per valorar inicialment i indiciària l'edat, i exclusivament respecte de elements objectivables (fesomia) que clarament posen de manifest la majoria o la minoria d'edat
- d) qualsevol altra dada de la biografia del menor d'edat que considerin rellevant a efectes d'identificació i determinació d'edat

Mentre es fan els tràmits corresponents, els serveis competents poden assignar provisionalment àlies i fer fotografies d'identitat, respectant la intimitat i garantint la protecció de dades personals.

Mentre es tramita el procediment de determinació d'edat, o quan estigui vigent el Decret de Fiscalia de Menors corresponent, els professionals del sistema de protecció han d'informar la Fiscalia sobre l'aparició de qualsevol document o element d'identificació que pugui ser rellevant i, si escau, demanar el que escaigui, d'acord amb el que preveu l'apartat 3.6 d'aquest Annex.

Els professionals del sistema de protecció han de posar en coneixement de les autoritats competents qualsevol document d'identificació sobre el que existeixin sospites certes de falsedat.

La DGAIA pot sol·licitar a la Fiscalia que prioritzi la tramitació dels expedients de determinació d'edat dubtosa sobre els quals és té clara la minoria d'edat, però que presenten dubtes en relació a l'edat exacta o aproximada.

Igualment, la DGAIA pot sol·licitar de Fiscalia el tancament anticipat de l'expedient de determinació d'edat quan la minoria d'edat és clara i es disposa d'elements d'identificació que permeten fixar-la amb seguretat, en els termes indicats en l'apartat 3.6 d'aquest Annex.

Requisits de tramesa de nova documentació a Fiscalia i Mossos

Sense perjudici del que es preveu en l'apartat 3.6, els professionals del sistema de protecció han de remetre els Mossos d'Esquadra i/o la Fiscalia de Menors qualsevol document relatiu a la identitat, nacionalitat i data de naixement de menor d'edat estranger no acompanyat que aparegui mentre es troben sota la protecció de la DGAIA.

La remissió del document obtingut (original o còpia) ha de passar necessàriament per la unitat competent en matèria de migrats menors d'edat no acompanyats de la DGAIA del territori corresponent, que la remetrà a la Fiscalia o als Mossos d'esquadra.

No obstant, qualsevol dels professionals esmentats poden avançar una còpia o una imatge clara i completa dels documents esmentats, per qualsevol aplicació i suport telemàtic

(introducció en la base de dades Síni@, correu electrònic, xarxa social, fax o equivalent), i amb còpia de la tramesa (si és el cas) a la unitat territorial corresponent de la DGAIA, fent constar, EN TOT CAS, per a una correcta valoració de Fiscalia o Mossos, la informació següent:

- La data d'obtenció del document
- La forma en que el document s'ha obtingut
- La seva procedència
- Qualsevol altra dada vinculada que es consideri rellevant

3.2. Minoria d'edat dubtosa

En el cas que existeixin dubtes sobre la minoria d'edat del menor d'edat nouvingut, caldrà ser protegit de forma immediata per la DGAIA a l'espera de tenir el Decret de determinació d'edat.

Tanmateix, en el cas que aquest/a jove verbalitzi la seva minoria d'edat sense documentació que l'acompanyi, caldrà atendre'l dins el sistema de protecció.

3.3. Documentació d'identitat dubtosa

En el supòsit que existeixin dubtes respecte la legalitat de la documentació que la persona nouvinguda aporta per acreditar la seva minoria d'edat, caldrà que el guardador ho posi en coneixement de l'òrgan competent de la DGAIA. No obstant i fins que no s'acrediti el contrari, aquesta persona restarà dins el sistema de protecció.

Serà la persona refent de l'òrgan competent de la DGAIA qui instarà als Mossos d'Esquadra pera que practiqui les diligències pertinents i investiguin sobre la veracitat de la documentació presentada.

3.4. Identificació policial (Mossos d'Esquadra)

Els cossos policials dels Mossos d'Esquadra són els responsables de portar a terme les identificacions dels menors migrats sols tal i com estableix la legislació vigent. Tanmateix, seran els mateixos qui posaran en coneixement de l'òrgan competent de la Direcció General d'Infància l'arribada d'aquests menors migrats sols tal i com estableixen els protocols i les instruccions vigents.

3.5. Determinació d'edat (Fiscalia de Menors)

Es competència de la Fiscalia de Menors portar a terme les proves de determinació d'edat amb garanties i amb la màxima celeritat possible tal i com estableixen les normes vigents en matèria d'infància i adolescència.

3.6. Criteris d'actuació en casos de presentació de passaport vàlid mentre es tramita o una vegada ha finalitzat l'expedient de determinació d'edat

a) Sol·licitud de tancament d'expedient de determinació d'edat de joves migrats sols titulars de passaport oficial vàlid, acreditatiu de minoria d'edat, sense indicis de manipulació

1. Els joves migrats sols (menors d'edat no acompanyats) pendents de prova de determinació d'edat es consideren documentats, d'acord amb els criteris fixats per la jurisprudència del Tribunal Suprem (entre d'altres, la recent STS 307/2020, de 16 de juny; i les precedents SSTS 720/2016, d'1 de desembre, 507/2015, de 22 de setembre, ó 411/2015, de 3 de juliol) en els supòsits següents:

- a) que obtinguin i presentin passaport oficial vàlid, expedit per autoritat competent
- b) que el passaport no presenti indicis de manipulació
- c) que el document acrediti la seva minoria d'edat

2. En aquests casos, l'òrgan competent de la DGAIA, en la seva condició d'entitat protectora, autoritat dotada de fe pública i representant legal del menor d'edat, ha de sol·licitar en la Fiscalia de Menors el tancament del corresponent expedient de determinació d'edat, aportant la documentació següent:

- a) Informe de la direcció del centre residencial en que està acollit, demanat per l'òrgan competent de DGAIA, en que constin les dades següents:
 - La identificació del/la jove migrant, d'acord amb les dades acreditades en el passaport
 - La comprovació actualitzada de les dades disponibles sobre el/la jove migrant (exclusivament, l'existència o no en l'expedient d'altres passaports vàlids del mateix titular, o bé una contradicció indubtable, flagrant i manifesta entre la data de naixement i l'aparença física del seu titular), per determinar si existeix alguna contradicció rellevant entre les dades esmentades i la data de naixement consignada en el passaport
 - Una còpia del passaport

D'acord amb la jurisprudència esmentada (en particular, Fonament de Dret Tercer de la STS 307/2020, de 16 de juny), les següents dades NO tindran caràcter decisiu per dubtar de la fiabilitat de la data de naixement acreditada en el passaport:

- Les manifestacions prèvies realitzades pel menor, al·legant majoria d'edat (que poden obeir a finalitats distintes)
 - La seva negativa a realitzar les proves mèdiques (que no permet presumir majoria d'edat en termes legals)
 - L'existència de Decrets de determinació d'edat realitzats en altres àmbits territorials que s'estableixi la majoria d'edat (atès el seu caràcter estimatiu)
- b) Sol·licitud de tancament d'expedient, formulada per l'òrgan competent de la DGAIA, en la seva condició d'entitat protectora, autoritat pública i representant legal del menor d'edat, segons model annex a Sini@, en que s'exposin:

- els antecedents bàsics per justificar la petició, derivades de l'informe de centre i l'expedient del jove migrant
- el raonament jurídic derivat de la doctrina del Comitè dels Drets de l'infant de les Nacions Unides, i del Tribunal Suprem per considerar el menor d'edat documentat, i entendre innecessària la prova de determinació d'edat, d'acord amb el contingut de l'article 35 de la Llei Orgànica 4/2000 d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, i del judici de proporcionalitat exigít per 12.4 de la Llei Orgànica de Protecció Jurídica del menor
- la sol·licitud de tancament de l'expedient de determinació d'edat
- per altressí, i si havia estat prèviament fixada i resta pendent, la sol·licitud d'ajornament de la citació per reconeixement forense, fins que es resolgui la sol·licitud presentada

En casos d'urgència, l'ajornament de la citació podrà ser sol·licitat directament per la direcció del centre residencial en que el jove citat està acollit.

b) Criteris d'actuació en matèria de determinació d'edat mentre el passaport del jove migrant està en tràmit i es disposa d'una partida de naixement que n'acredita la minoria d'edat

L'òrgan competent pot sol·licitar l'ajornament de la citació per reconeixement forense del jove migrant sol mentre es tramita i rep el seu passaport, sempre i quan el menor d'edat disposi d'una partida de naixement acreditativa de la seva minoria d'edat.

Una vegada el/la jove disposi de passaport, la DGAIA ha d'actuar segons allò previst en l'apartat anterior.

c) Criteris d'actuació en matèria de determinació d'edat si el jove tramita i obté un passaport que acredita la seva minoria d'edat, i que contradiu un Decret de Fiscalia de majoria d'edat

L'òrgan competent de DGAIA, en aplicació dels criteris jurisprudencials ja exposats, ha de donar validesa al document, sempre i quan es tracti d'un passaport oficial vàlid, expedit per autoritat competent, que no presenti indicis de manipulació, i que acrediti la seva minoria d'edat.

No obstant, amb caràcter previ, l'òrgan competent ha de sol·licitar de la direcció del centre l'informe indicat en l'apartat precedent.

Si el jove migrant encara és menor d'edat (segons passaport), l'òrgan competent ha d'obrir (o reobrir) un expedient de desamparament, indicant com a data d'efectes de la tutela la de la seva posada a disposició de l'entitat protectora.

Si el migrant ja és major d'edat, l'entitat protectora ha de dictar la resolució que correspongui, reconeixent efectes de la tutela des de la data de la seva posada a disposició de l'entitat protectora, i, segons procedeixi, obrir expedient assistencial, bé derivar-lo a l'òrgan competent en matèria de suport a persones extutelades, o als serveis socials competents per raó del territori.

d) Criteris d'actuació en matèria de determinació d'edat si el jove tramita i obté un passaport que acredita la seva majoria d'edat, i que contradiu un Decret de Fiscalia de minoria d'edat

En aquest supòsit, i en congruència amb els criteris jurisprudencials ja exposats, l'òrgan competent ha de donar validesa al document, sempre i quan es tracti d'un passaport oficial vàlid, expedit per autoritat competent, que no presenti indicis de manipulació, i que acrediti, en aquest cas, la seva majoria d'edat.

Si el jove encara es troba sota protecció de la DGAIA, l'òrgan competent ha de dictar la resolució de tancament corresponent, fixant com a data final de la tutela la de la majoria d'edat (segons passaport), i, segons procedeixi, obrir expedient assistencial, o bé derivar-lo a l'òrgan competent en matèria de suport a persones extutelades, o als serveis socials competents per raó del territori.

Altrament, si el jove no es troba sota protecció de la DGAIA, l'òrgan competent ha de dictar la resolució de d'esmena corresponent, fixant com a data final de la tutela la de la majoria d'edat (segons passaport), modificant, o mantenint, segons procedeixi, les mesures en vigor.

3.7. Assistència lletrada, assistència jurídica gratuïta i torn d'ofici

La DGAIA, directament o per mitjà dels serveis i/o persones en que està delegada la guarda, ha de facilitar el contacte entre l'infant o adolescent immigrant i l'advocat que tingui designat en el procediment d'estrangeria corresponent.

Tot i això, els lletrats del torn d'ofici de menors d'edat migrats sols designats es poden posar en contacte amb el telèfon d'Infància Respon 116111 on se'ls ha de facilitar el telèfon de l'òrgan competent de la DGAIA i/o la bústia de correu electrònic quan sigui en horari laboral (de 8 a 15 hores).

Per a aquells casos que es donin fora d'aquest horari, caps de setmana i festius, es facilitarà el contacte de la UDEPMI (udepmi.tsf@gencat.cat).

Els lletrats hauran de fer arribar la designa i les seves dades de contacte (telèfon, fax, correu electrònic) a fi de poder garantir la correcta i ràpida defensa jurídica del presumpte menor d'edat.

Rebuda la comunicació a la UDEPMI o a l'òrgan competent de la DGAIA s'informarà al centre de protecció de l'existència i identitat del lletrat designat.

El centre de protecció ha de facilitar la comunicació del presumpte menor d'edat amb el seu advocat, telefònica, i si s'escau, presencialment, sempre d'acord amb els horaris i regles del règim intern i respectant l'activitat ordinària del centre.

Totes les sol·licituds o demandes dels advocats del torn d'ofici designats per la defensa dels joves nouvinguts, ja sigui informació, còpies de resolucions, entrevistes amb el menor d'edat o presumpte menor d'edat, etc., es poden formular per escrit en el registre de la Direcció General i seran ateses amb la major brevetat possible.

L'òrgan competent de la DGAIA notificarà les resolucions administratives al lletrat designat per correu certificat i també per fax si aquest s'ha designat específicament com a mitjà de notificació pel lletrat.

Un cop finalitzat el procediment de determinació de l'edat per part de la Fiscalia, si resulta ser major d'edat, l'òrgan competent de la DGAIA comunicarà la resolució de tancament a totes les parts. Cal recordar que el Decret de Fiscalia és una resolució interlocutòria, que forma part del conjunt de les mesures protectores del menor d'edat, té mer caràcter cautelar i provisionalíssim, i com a tal no és impugnable. La única resolució que resulta impugnable és l'administrativa resolent el tancament per majoria d'edat decretada per la Fiscalia.

Si el Decret de Fiscalia estableix la minoria d'edat, l'adolescent podrà sol·licitar, mitjançant compareixença, que el lletrat designat pel torn d'ofici sigui el seu representant legal en el procediment administratiu de protecció, i que li siguin notificades en virtut d'aquesta les resolucions administratives posteriors.

El/la jurista de l'òrgan competent de la DGAIA és a qui els lletrats designats s'han de dirigir per resoldre qualsevol dubte sobre les mesures de protecció.

NOTA 1: En els supòsit que es produeixi conflicte d'interessos, l'òrgan competent de la DGAIA sol·licitarà el nomenament d'un defensor judicial per a defensar els interessos dels menors d'edat.

4.- MESURES INICIALS CAUTELARS I PROTECTORES

4.1. Desemparament preventiu

a) Definició

En el marc de la legislació d'infància i adolescència, la mesura cautelar de desemparament preventiu és la que atorga més garanties i protecció jurídica en situacions de desprotecció pendents de confirmació, per la qual cosa ha de ser d'ús preferent en l'atenció dels infants i adolescents que es troben en el territori de Catalunya sense l'acompanyament dels responsables de la seva guarda.

El declaració de desemparament preventiu és una mesura cautelar, per definició temporal i transitòria, que s'acorda per mitjà de resolució administrativa de l'òrgan competent, d'acord amb el que preveuen els articles 109 i 110 de la *Llei 14/2010, de 27 de maig dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*.

La declaració suposa, entre d'altres efectes, l'assumpció de la tutela i l'exercici de les facultats de representació legal de l'infant o adolescent, i, correlativament, la suspensió de la potestat parental.

b) Supòsit

Constatada la minoria d'edat i la manca de referents familiars en el territori, la situació legal dels infants i els adolescents mentre es tramita el seu expedient es considera d'abandonament perquè indiciàriament falten *"les persones a les quals per llei correspon*

l'exercici de la guarda o bé perquè aquestes no la vulguin o no la puguin exercir" (article 18.2.a) de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor).

Aquesta constatació, avalada per la documentació continguda en l'expedient, és causa legal suficient per intervenir de manera urgent i permet aplicar de manera immediata la mesura cautelar de desemparament preventiu, fins i tot en casos en que la minoria d'edat sigui dubtosa, en que preval l'interès superior de l'infant, en els termes definits pel Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, fins que es dicti resolució acreditativa de majoria d'edat.

En conseqüència, la mesura de desemparament preventiu s'acorda en primer lloc, en el moment el que l'infant o l'adolescent és posat a disposició de l'entitat protectora, llevat que, d'acord amb les dades disponibles, la unitat competent prevegi que la intervenció de DGAIA serà de curta durada, situació en la qual acordarà la mesura cautelar d'atenció immediata.

El desemparament preventiu no requereix d'informe proposta d'equip tècnic, que tan sols és preceptiu per acordar el desemparament definitiu, ni tampoc de Decret de determinació d'edat de Fiscalia de Menors, en la mesura que l'obligació de màxima protecció dels infants i els adolescents, sense distinció, inclou els casos de minoria d'edat dubtosa.

La mesura de desemparament preventiu NO s'acorda quan consta acreditat per consulta del RMENA que l'infant o adolescent està tutelat per una altra Comunitat Autònoma. En aquest supòsit, la mesura procedent és l'atenció immediata.

c) Durada

La mesura de desemparament és manté mentre hi concorrin els requisits previstos en l'article 110.2 de la LDOIA, fins que es dicti la resolució de desemparament definitiu, o hi concorri alguna de les causes d'extinció de les mesures protectores previstes en l'article 124 de la LDOIA, en el que s'exclou l'escapoliment.

No obstant, l'òrgan competent pot dictar resolució definitiva de desemparament si ja disposa de l'estudi i la proposta de mesura protectora, i ha dut a terme els tràmits preceptius establerts per la llei.

d) Efectes

La mesura de desemparament preventiu desplega efectes des del moment en que es dicta, implica l'assumpció de funcions tutelars i, en conseqüència, atorga plena representació legal a la DGAIA per gestionar la documentació que s'escaigui i és computable a efectes de prestacions futures i altres ajuts.

L'aparició d'un document d'identitat vàlid mentre es tramita o està en vigor un Decret de determinació d'edat de Fiscalia de menors es resol segons allò previst en l'apartat 3.6 d'aquest Annex.

La data que fixi el decret de la Fiscalia, i quan sigui el cas, el passaport de l'infant o adolescent, serviran de referència per establir el període de temps durant el qual

efectivament la persona era menor d'edat, i per tant, la tutela pública era vàlida, a efectes de les prestacions i altres drets que depenen d'aquest requisit.

4.2. Atenció immediata

a) Supòsits

La mesura cautelar d'atenció immediata s'acorda exclusivament quan es preveu que la intervenció de l'entitat protectora serà de curta durada (per exemple, repatriació o retorn a Estat o Comunitat autònoma d'origen) i, llevat de casos excepcionals, degudament justificats, la seva durada s'haurà de limitar al temps mínim indispensable, atenent a les circumstàncies concretes de cada cas, i en cap cas podrà superar el termini màxim establert per la normativa vigent.

La resolució té caràcter provisional (segons model de plantilla específic) i ha de fer constar el nom i cognoms, la nacionalitat i la data de naixement o edat manifestada per l'infant o adolescent, o per l'autoritat, funcionari o persona que la posa a disposició de la DGAIA.

En cas de negativa, la unitat tramitadora ha d'assignar un "àlies".

Si no se'n disposa, el servei o unitat competent per tramitar ha de prendre i incorporar a l'expedient una fotografia.

b) Durada

La durada de la mesura cautelar d'atenció immediata es limitarà al temps mínim indispensable, sempre atenent a les circumstàncies concretes de cada cas, i en cap cas podrà superar el termini màxim establert per la normativa vigent.

c) Efectes

La mesura d'atenció immediata implica l'assumpció de la guarda del menor d'edat, però no la tutela.

4.3. Mesures protectores

a) Mesures protectores ordinàries

La mesura protectora ordinària que ha d'acompanyar la mesura cautelar de protecció d'un infant o adolescent immigrant no acompanyat és l'acolliment en un recurs d'emergència, d'acollida o de primera acollida, propi, contractat, acreditat o experimental, regulat d'acord amb allò previst en la legislació i la Cartera de Serveis Socials.

b) Mesures d'emergència i excepcionals

En absència de plaça en els recursos precedents, l'òrgan competent pot acordar l'ingrés en qualsevol recurs d'emergència i d'acollida de llarga estada disponible en territori de Catalunya que compleixi els requisits legals corresponents, garantint, en tot cas, l'atenció de les necessitats bàsiques i el suport educatiu corresponent.

c) Obligacions de guarda

Independentment de la mesura en vigor, i una vegada l'infant o adolescent immigrant no acompanyat és posat a disposició de la DGAIA, tots els professionals encarregats d'atendre'l, tant si formen part de serveis propis com si és personal de serveis contractats, n'han de tenir cura i prestar-li l'atenció necessària.

5.- DOCUMENTACIÓ DEL MENOR D'EDAT I ALTRES GESTIONS DOCUMENTALS

5.1. Documentació d'identitat i cèdula d'inscripció

Els òrgans competents de la DGAIA han de garantir en tot moment que els joves nouvinguts disposin de la documentació necessària, i que aquesta es trobi en vigor.

Amb raó d'aquesta responsabilitat, aquests òrgans estan obligats a supervisar i/o gestionar, segons els casos, les sol·licituds oportunes.

L'òrgan competent de la DGAIA pot assignar aquesta tasca als seus propis equips, a institucions o entitats externes, en el marc del conveni i/o contracte administratiu corresponent i/o a les persones en qui està delegada la guarda de la persona menor d'edat.

Les persones en qui està delegada la guarda tenen la obligació de revisar la situació documentals de cada jove, garantir la conservació de la documentació i promoure, quan pertoqui, les actuacions dirigides a la seva obtenció, renovació i custòdia.

Quan així estigui establert, el/la director/a del centre on ingressa l'infant o adolescent, en el moment en que constaten que la persona menor d'edat o jove no posseeix la documentació necessària, o que no està en vigor, ha de sol·licitar l'obtenció o renovació de la mateixa, sempre sota la supervisió de la DGAIA, atesa la condició de tutora que té de tots els infants i adolescents que es troben en el nostre sistema de protecció.

5.1.1. Passaport:

El passaport l'expedeixen les autoritats competents del país d'origen.

Temporalitat:

- Nou passaport: Es sol·licitarà l'expedició del passaport des del moment de l'arribada al centre.
- Renovació: En el cas que es tracti de renovació del passaport, aquesta es sol·licitarà abans de la seva caducitat.
- Pèrdua o sostracció: En els casos de pèrdua o sostracció del passaport en vigor, s'haurà de fer denúncia dels fets i sol·licitar el nou immediatament.

Gestions a realitzar:

- a) La persona guardadora sol·licita el passaport a l'ambaixador o cònsol competent.

- b) Un cop obtingut el passaport, la persona guardadora fa arribar a l'òrgan competent de la DGAIA fotocòpia de tota la documentació a efectes d'arxivar-la a l'expedient de protecció del menor d'edat, i a efectes de la coresponsabilitat que té la DGAIA de controlar la vigència del passaport.
- c) Guinea Conakry no emet passaports a l'ambaixada espanyola, només ho fa a país d'origen. En aquest casos, caldrà enviar un escrit a l'ambaixada (del qual no rebrem resposta), passat 1 mes, es podrà sol·licitar la cèdula d'inscripció, sempre acreditant que s'ha fet la corresponent sol·licitud a l'ambaixada.

Documentació que cal aportar:

- a) Certificat de tutela o fotocòpia compulsada de la resolució de tutela legal, custòdia, protecció provisional o guarda de l'infant o adolescent, en cas de que així es requereixi pel consolat o ambaixada.
- b) Informe del centre sobre les mencions d'identitat conegudes (noms, cognoms, NIE, data i lloc de naixement, estat, domicili, nacionalitat) del menor d'edat i dels seus pares; possessió d'originals o fotocòpies de partides de naixement o de documents d'identitat de l'infant o adolescent i dels seus pares; relació existent entre l'infant o adolescent i els pares; i si hi ha col·laboració d'ells.
- c) Fotocòpia del passaport caducat en el cas de renovació.
- d) Per al **Passaport biomètric** (Consolat del Marroc), és necessària la documentació següent:
 - 1. Sol·licitud en àrab, signada per la persona.
 - 2. Fotocòpia del Certificat de naixement en àrab i en francès amb una vigència inferior a 6 mesos.
 - 3. Fotocòpia del Certificat de residència administratiu amb fotografia segellada (s'obté al Marroc i és un padró com el nostre però amb foto).
 - 4. Fotocòpia de la declaració de desemparament.
 - 5. Fotocòpia del certificat d'empadronament a Catalunya.
 - 6. 3 fotografies de característiques especials que es fan davant del Consolat del Marroc.
 - 7. Escrit del/la director/a del centre autoritzant a l'educador/a a fer la gestió de la tramitació del passaport del menor d'edat i fotocòpies del DNI del director/a i de l'educador/a.
 - 8. Fotocòpia compulsada del llibre de família marroquí.
 - 9. Autorització del pare legalitzada, feta al seu municipi, per fer-se el passaport.
 - 10. Còpia compulsada del DNI dels progenitors.

Si té més de 12 anys i no té Carnet d'Identitat Nacional (CIN) marroquí, l'ha de tramitar simultàniament presentant (tràmit obligatori):

- 1. Original del Certificat de naixement en àrab i en francès amb una vigència inferior a 6 mesos (s'obté al Marroc a través de la família).
- 2. Original de l'empadronament al centre, a DGAIA o en família.

3. Dues fotografies de característiques especials que es fan davant del Consolat del Marroc.
4. En cas que ja disposi de passaport (fotocòpia del passaport marroquí inclosa la pag. on consta la inscripció consular).

La persona menor d'edat s'ha de presentar al Consolat del Marroc acompanyat del guardador/a o de l'educador en favor de qui s'ha signat l' autorització i de la persona de la DGAIA que s'ocupa de la gestió, en el cas del Consolat de Barcelona.

e) Per a la **Renovació del passaport**, cal aportar la documentació següent:

1. Fotocòpia del Certificat de naixement en àrab i en francès amb una vigència inferior a 6 mesos.
2. Fotocòpia del Passaport caducat + PASSAPORT ORIGINAL.
3. Fotocòpia de la Resolució de la tutela.
4. Fotocòpia de l'empadronament al centre, a DGAIA o en família.
5. Dues fotografies de característiques especials que es fan davant del Consolat del Marroc.
6. Autorització del director del centre a la persona que acompanyi al menor a fer el tràmit del passaport i fotocòpia del DNI d'ambdós.

f) Per a la **Pèrdua o sostracció**: En els casos de pèrdua o sostracció del passaport en vigor, s'haurà de presentar denúncia per tal fet o, en cas de necessitar renovació del document, comunicar-ho a l'equip d'expedició en el moment de la renovació, significat que la validesa del primer duplicat que s'expedeixi en la seva substitució, serà limitada a la data de vigència que tingués l'extraviat o sostret. En els supòsits de posteriors pèrdues o sostraccions la validesa dels duplicats podrà limitar-se a sis mesos.

5.1.2. Cèdula d'inscripció: L'expedeix l'administració espanyola en aquells casos en els quals no és possible l'obtenció del passaport. Com a document identificatiu, permet que les persones menors d'edat i majors sol·licitin l'autorització de residència (i treball).

Gestions a realitzar:

- La DGAIA mitjançant l'imprès EX16 i un escrit dirigit a la Subdelegació del Govern sol·licita la concessió/renovació de la cèdula d'inscripció. En aquest escrit s'ha d'adjuntar còpia de la carta de sol·licitud de passaport enviada al Consolat/Ambaixada i la resposta negativa del mateix. Si no n'hi ha, la DGAIA acreditaran que ha transcorregut més d'un mes des de la sol·licitud del passaport i que no s'ha rebut resposta. A l'escrit s'especifiquen les gestions realitzades per obtenir el passaport de la persona.
- La persona encarregada de fer la gestió és informada (telefònicament o via correu electrònic) de la concessió de la cèdula d'inscripció. L'infant, adolescent o jove, acompanyat/da del seu guardador/a o educador/a si és menor d'edat, ha de recollir personalment la cèdula d'inscripció a la secció de Policia de l'Oficina d'Estrangers.
- El/la guardador/a farà arribar a DGAIA fotocòpia de tota la documentació a efectes d'arxivar-la a l'expedient de protecció de l'infant o adolescent.

La cèdula d'inscripció perd vigència, sense necessitat de resolució expressa, quan la persona estrangera és documentada amb passaport o adquireix la nacionalitat espanyola i en aquests casos s'ha de retornar a l'Oficina d'estrangers.

Documentació que cal aportar:

- **Imprès de sol·licitud en model oficial (EX-16)** per duplicat, degudament complimentat i signat pel representant legal. L'esmentat imprès pot obtenir-se:
http://extranjeros.empleo.gob.es/es/ModelosSolicitudes/Mod_solicitudes2/index.html
- Tres fotografies recents en color, fons blanc, mida carnet.
- Fotocòpia de la resolució de tutela legal, custòdia, protecció provisional o guarda.
- Certificat on s'especifiqui la mesura de protecció (a efectes de sol·licitud de cèdula).
- Fotocòpia del certificat d'empadronament actualitzat.
- **Tota la documentació personal de l'infant o adolescent de la que es disposi, encara que estigui caducada, que pugui constituir indici o prova d'identitat, procedència i nacionalitat:** còpia de la partida de naixement, còpia del llibre de família, còpia del passaport dels pares, còpia del passaport caducat de l'infant o adolescent.

Nota important: quan s'aportin documents d'altres països hauran d'estar traduïts al castellà o llengua cooficial del territori on es presenti la sol·licitud.

D'altra banda, tot document públic estranger haurà de ser prèviament legalitzat per l'Oficina consular d'Espanya amb jurisdicció al país en el qual s'ha expedit l'esmentat document o, en el seu cas, pel Ministeri d'Afers Estrangers i de Cooperació tret d'en el cas en què l'esmentat document hagi estat postil·lat per l'Autoritat competent del país emissor segons el Conveni de la Haia de 5 d'octubre de 1961 i tret que l'esmentat document estigui exempt de legalització en virtut de Conveni Internacional.

5.2. Empadronament

El responsable d'empadronar el menor d'edat immigrant no acompanyat és la persona en què està delegada la seva guarda, sense perjudici de les facultats de supervisió, impuls i control de la DGAIA.

L'empadronament és l'acte de registrar-se a l'Ajuntament de residència habitual i que determina que aquella persona és considerada veïna d'aquella població. Així doncs el padró municipal és un registre administratiu on consten obligatòriament les dades referides als noms i cognoms, domicili habitual, sexe, nacionalitat, lloc i data de naixement, DNI, NIE o document anàleg i nivell d'estudis de la persona inscrita. L'empadronament s'haurà de fer a l'Oficina d'Atenció al Ciutadà del municipi de residència.

Empadronar-se és un dret i una obligació per a tothom, sigui quina en sigui la nacionalitat i situació administrativa.

L'empadronament es converteix en un acte de gran transcendència ja que se'n deriva un seguit de drets i deures. Entre d'altres:

- Dret a l'assistència sanitària pública
- Dret als serveis bàsics d'atenció social primària
- Dret als serveis de centres oberts per a adolescents i infants
- Dret a les ajudes d'urgència social

Les dades obligatòries d'identificació de la inscripció en el Padró Municipal són nom i cognoms, sexe, nacionalitat, lloc i data de naixement i número del document d'identificació.

Aquestes dades s'acreditaran amb:

- **El número d'identificació d'estranger** que consti en document, en vigor, expedit per les autoritats espanyoles o, en el seu defecte, per no ser titulars d'aquests, el número del **passaport** en vigor expedit per les autoritats del país de procedència, tret que, per virtut de Tractat o Acord Internacional, gaudeixin d'un règim específic d'exempció de visat en matèria de petit tràfic fronterer amb el municipi en el qual es pretengui l'empadronament, en el cas del qual, s'exigirà el corresponent visat (excepció referida a aquells municipis que fan frontera amb països que no formen part de l'Espai de Schengen, com és el cas de Ceuta i Melilla).

El criteri general és que han de presentar un document en vigor expedit per les autoritats espanyoles (preferentment la targeta d'identitat d'estranger) en el que figura el NIE (número d'identificació d'estranger) i, en el cas de no disposar de targeta d'identitat d'estranger, es consignarà el número del passaport.

En el cas dels demandants d'asil és vàlid per a l'empadronament el document provisional de sol·licitant d'asil, en el cas que no disposem de passaport.

En el supòsit que l'estranger hagués sol·licitat inicialment la inscripció padronal identificant-se mitjançant el passaport, i posteriorment es presentés amb una targeta d'identitat d'estranger o aquesta sigui comunicada per l'INE, s'hauria de modificar el número d'identificació per ajustar-lo a aquesta última.

La persona guardadora del jove migrat sol, haurà d'acreditar que ostenta la representació legal del menor d'edat, aportant certificat de tutela o fotocòpia compulsada de la resolució de tutela legal, custòdia, protecció provisional o guarda de l'infant o adolescent.

En el supòsit que el jove canviï de centre, ja sigui dins el mateix municipi, o en un de nou, és necessari que el nou guardador actualitzi les dades del jove al padró municipal, i sol·liciti per escrit la seva alta en el padró del municipi de destí, el qual, en els deu primers dies del mes següent, la remetrà al municipi de procedència, on es donarà de baixa en el padró al veí traslladat sense més tràmit. En cas que la persona no estigués empadronada amb anterioritat o es desconegués el municipi de la seva anterior inscripció padronal, ho farà constar així.

D'altra banda, cal assenyalar que la validesa de la inscripció en el Padró d'aquests joves migrats sols és independent de la validesa del document que va servir de base per a la mateixa. Per tant, la inscripció no caduca quan deixa de tenir validesa l'esmentat document.

L'Ajuntament té l'obligació d'inscriure totes les persones que viuen al municipi, és el responsable final d'ajustar el Padró a la realitat del municipi, i per tant, de recollir de manera fidedigna el nombre i característiques bàsiques de tots els residents.

En cas de negativa injustificada, caldrà recórrer la negativa de l'Ajuntament corresponent a empadronar a algun jove emigrat sol.

5.3 Targeta sanitària

Tramitació de la targeta sanitària individual:

L'òrgan competent de la DGAIA ha d'indicar als responsables de cada recurs la obligació de tramitar la targeta sanitària individual des de l'arribada del jove migrat sol al sistema de protecció.

Per tal que els menors d'edat sense referents familiars que arriben per primera vegada al nostre país puguin gaudir de totes les prestacions preventives, de promoció i d'atenció de la salut cada guardador ha de tramitar la Targeta Sanitària Individual (TSI). La tramitació de la TSI s'iniciarà immediatament amb l'arribada dels joves al centre de protecció corresponent.

Les dades necessàries per tramitar la TSI als menors d'edat migrats sols atesos per la DGAIA són: el nom, cognoms, data de naixement i adreça del centre on resideix. En el cas que tinguin passaport cal fer arribar les dades del mateix al centre d'acreditacions segons Regió Sanitària. També es poden complementar les dades anteriors amb el telèfon.

Sempre que els joves migrats sols tinguin NIE, s'ha de fer arribar còpia del mateix juntament amb la data de resolució administrativa al centre d'acreditacions corresponent per tramitar el Número de Afiliació a la Seguretat Social (NASS). L'Institut Nacional de la Seguretat Social exigeix aquesta documentació.

Un cop disposem de les dades identificatives del menor d'edat migrat sol, si és necessari, es faran les rectificacions necessàries de la TSI. El número de la TSI s'ha de posar, sens falta, en el desplegable de la casella "Provisional" de la pestanya "Dades bàsiques" del Sini@.

En el supòsit que el jove resulti ser major d'edat, el centre on es trobi ingressat serà l'encarregat d'emplenar la sol·licitud corresponent signada pel jove i de fer-la arribar a través del seu Servei Territorial a la Regió sanitària que correspongui.

5.4. Documentació provisional (fitxa policial de ressenya de menor d'edat)

Tot menor o presumpte menor estranger no acompanyat ha de ser objecte de ressenya policial. Aquest tràmit el realitza la PG-ME.

Aquesta ressenya policial ha d'incloure la impressió decadactilar i la fotografia del MENA d'acord amb els requisits i paràmetres que siguin establerts pel CNP. També inclourà totes les dades que aportï el MENA sobre la seva filiació, edat, nacionalitat i última residència, així com la documentació del seu país d'origen o nacional que es disposi sobre la seva identificació.

Tanmateix es tindrà en compte el Certificat de Tutelatge que s'extreu del RMENA i és expedit per la CNP.

5.5. Permís de residència

Autorització de residència temporal:

La Subdelegació del Govern de la província on tingui fixat el domicili l'infant o adolescent iniciarà, d'ofici, per ordre superior o a instància de part, el procediment relatiu a l'autorització de residència. En tot cas, l'entitat de protecció haurà d'aportar la documentació necessària.

L'autorització de residència inicial tindrà una vigència d'un any des del moment en que la persona menor d'edat hagi estat posada a disposició dels serveis de protecció d'infància i adolescència.

Aquesta autorització s'ha de sol·licitar dins dels tres primers mesos des de l'arribada de la persona menor d'edat.

Una vegada concedida l'autorització de residència, el representant de l'infant o adolescent ha de sol·licitar personalment, en el termini d'un mes des de la data de notificació de la resolució **la targeta d'identitat d'estranger**, que expedeix la policia.

Gestions a realitzar:

- La documentació és presentada a l'Oficina d'Estrangers per part de les persones designades com a interlocutores de la DGAIA.
- L'Oficina d'Estrangers notifica a la DGAIA la concessió de l'autorització; la DGAIA lliura al guardador la carta-notificació; l'infant o adolescent, acompanyat del guardador, sol·licita i posteriorment recull la targeta de residència, o targeta d'identitat d'estranger, a la comissaria indicada a la carta-notificació.
- El/la guardador/a fa arribar a DGAIA fotocòpia compulsada de tota la documentació a efectes d'arxivar-la a l'expedient de protecció de l'infant o adolescent. És molt important que el guardador controlï la vigència de l'autorització de residència.

Documentació que cal aportar:

- Original i fotocòpia de l'imprès oficial EX01 omplert i signat per l'infant o adolescent i pel guardador (o pel representant legal, en casos excepcionals).
- Original i fotocòpia del passaport o cèdula d'inscripció en vigor.
- Fotocòpia del DNI del guardador i certificat que acrediti que és el guardador
- Original i fotocòpia del certificat d'empadronament.

- Original i fotocòpia del certificat d'escolaritat si és menor de 16 anys.
- Fotocòpia compulsada de la resolució de tutela legal, custòdia, protecció provisional o guarda o, si la Subdelegació del Govern ho accepta, certificació de la situació.

Renovació:

D'acord amb la normativa vigent, el procediment per renovar l'autorització de residència serà iniciat d'ofici per l'Oficina d'Estrangeria competent, durant els seixanta dies naturals previs a la data de caducitat. En la pràctica, però, és la persona interessada o el seu representant legal qui realitza el tràmit. En tot cas, la sol·licitud de renovació de l'autorització de residència prorroga la validesa de l'autorització anterior fins la resolució del procediment.

L'article 196 del Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, després de la reforma mitjançant la Llei orgànica 2/2009, estableix quins són els requisits per demanar la residència inicial. La no presentació de tots els documents juntament amb la sol·licitud a la Subdelegació corresponent, implicarà que des de la Oficina d'Estrangeria se'ns farà un requeriment per esmenar aquesta. Si en el termini de 10 dies no s'aporta la documentació sol·licitada, aquesta sol·licitud s'arxivarà per desistiment.

Actualment hi ha un gran retard en la expedició dels passaports per part del Consolat Marroquí i això està comportant l'arxiu de les sol·licituds. Si això passa abans dels 17 anys hi haurà temps per tornar-ho a intentar en el moment que es disposi de passaport.

Si el/la jove està a prop de la majoria o ja l'ha complert, i no obté el passaport i estrangeria arxiva el procediment, i el jove quedarà indocumentat. Això implica que haurà de tenir tres anys d'estada continuada al país i una oferta laboral per a poder tramitar la residència per arrelament.

Des de la notificació d'aquest arxiu disposem d'un mes per presentar aquest passaport per mitjà d'un recurs de reposició. No es podrà presentar recurs si no arriba el passaport en aquest termini.

Si no té el passaport, en el termini màxim de dos mesos des de la sol·licitud o des de la notificació d'arxivament d'aquesta es podrà iniciar la via contenciosa.

Aquesta demanda s'ha de interposar amb advocat, aquest pot ser particular o d'ofici. La sol·licitud de l'assistència jurídica gratuïta es pot presentar a diversos llocs:

- Al Servei de Tramitació de Justícia Gratuïta (SERTRA).
- Al [servei d'orientació jurídica \(SOJ\) del col·legi d'advocats](#) on s'hagi de plantejar el procediment judicial.
- També es poden adreçar al jutjat del domicili de la persona sol·licitant. En aquest cas, el jutjat ha de traslladar la petició al col·legi d'advocats competent territorialment.

Cada director de centre o guardador legal del jove disposarà de 2 mesos des de la notificació d'arxiu, per poder contactar amb un advocat que pugui interposar el recurs

contenciós-administratiu en nom del jove, contra la resolució d'arxiu i així evitar que només quedi expedida la via de l'arrelament per aconseguir la residència.

Situacions especials

Durant la tramitació de la sol·licitud de residència, l'òrgan competent ha d'informar la Subdelegació del Govern de qualsevol novetat que es produeixi en el procediment de documentació i determinació d'edat.

Autorització de residència de llarga durada:

A més del supòsit general d'accés a la residència de llarga durada per cinc anys de residència legal i continuada, que autoritza a residir i treballar a Espanya indefinidament en les mateixes condicions que els espanyols, cal tenir en compte dos supòsits especials:

- per al cas de les persones joves que en arribar a la majoria d'edat han estat tutelades durant els 5 anys immediatament anteriors de forma consecutiva.
- per al cas de les persones joves nascudes a Espanya que en arribar a la majoria d'edat hagin residit a Espanya de forma legal i continuada durant, com a mínim, els tres anys consecutius immediatament anteriors a la sol·licitud.

La targeta de residència de llarg durada cal renovar-la cada cinc anys directament a la comissaria de policia corresponent al domicili de la persona titular. La tramitarà la persona jove, si cal amb l'orientació i assessorament de l'ASTJET.

Problemes derivats de la manca de passaport

Si les Subdelegacions de Govern deneguen la tramitació d'un permís de residència mentre el document d'identitat (passaport) es troba en tràmit, els criteris a seguir són els següents:

- a) La primera valoració és que la decisió seria contrària a l'interès superior del menor, en causar-li un perjudici objectiu (retard i/o pèrdua de drets derivats de la seva documentació) i des d'aquest punt de vista vulneraria l'article 2 de la Llei Orgànica 1/1996, de Protecció Jurídica del Menor, que en cas de concurrència d'interessos diversos en la interpretació i aplicació de les normes, exigeix prioritzar l'interès del menor, i, en conseqüència, també vulneraria la Convenció de les NNUU dels Drets de l'Infant de 1989 i la "*OBSERVACIÓN GENERAL Nº 6 (2005) Trato de los menores no acompañados y separados de su familia fuera de su país de origen*", ambdues d'obligat compliment per l'Estat espanyol.
- b) La inadmissió directa per manca de document d'identitat és improcedent, hauria de ser excepcional i aplicar-se només en casos flagrants de manca de requisits, i en cap cas sobre menors d'edat vulnerables.
- c) En primer lloc, la DA 4ª de la LO Estrangeria no seria aplicable en el cas descrit perquè, dels supòsits que s'hi preveuen, tan sols un es correspon (remotament) amb la situació que descriu (la lletra a de la DA 4ª). I aquest supòsit no seria aplicable, perquè no hi ha "manca de legitimació", que significaria total absència de dret per iniciar el procediment (que no és el cas: l'entitat protectora dona fe que és un MENA i

- que el passaport està en tràmit) ni tampoc “representació” insuficient (l'entitat és el legal representant per llei i pot actuar en nom del menor d'edat).
- d) En segon lloc, l'òrgan administratiu (Subdelegació) hauria de demanar almenys la subsanació de la sol·licitud, concedint un termini de 10 dies per aportar els documents que falten, atès que la llei de procediment administratiu és supletòria dels procediments d'estrangeria, i així ho preveu expressament (art 68 de la Llei 39/2015).
 - e) Tanmateix, sense perjudici que trobem una resposta més acurada més endavant, la millor solució no seria demanar el termini de subsanació, que és molt breu, sinó, invocant l'interès superior del menor (que és el que hauria de garantir una interpretació i decisió favorable) sol·licitar la suspensió del procediment a l'empara de l'article 22 de la Llei 39/2015, perquè preveu un termini més ample: *“El transcurso del plazo máximo legal para resolver un procedimiento y notificar la resolución se podrá suspender en los siguientes casos: a) Cuando deba requerirse a cualquier interesado para la subsanación de deficiencias o la aportación de documentos y otros elementos de juicio necesarios, por el tiempo que medie entre la notificación del requerimiento y su efectivo cumplimiento por el destinatario, o, en su defecto, por el del plazo concedido, todo ello sin perjuicio de lo previsto en el artículo 68 de la presente Ley”*.
 - f) Si en qualsevol dels casos la Subdelegació inadmet, o nega la suspensió, l'única via és recórrer, en alçada, entenent que la decisió és nul·la de ple dret (per vulneració de drets constitucionals, en relació a l'interès superior de l'infant).

5.6. *Habilitació per a l'exercici de l'activitat laboral per compte aliena*

La Instrucció 1/2020 de la Secretaria de Estado de Migraciones per la que s'habilita a treballar menors estrangers en edat laboral, habilita per a treballar als joves migrats sols en edat laboral, i ho fa establint que la concessió de l'autorització de residència, expedida a favor d'aquests menors d'edat, habilitarà per a l'exercici de l'activitat laboral per compte aliena en el moment en què aquests assoleixin els 16 anys, sense necessitat de cap altre tràmit administratiu en matèria d'estrangeria.

Aquesta habilitació (excepció) quedarà reflectida expressament en la documentació expedida a favor del jove migrat sol, mitjançant la següent llegenda **“habilita a treballar per compte d'altri”**.

Així mateix estableix que la vigència del reconeixement d'aquesta habilitació es mantindrà en tant durin les circumstàncies que van motivar l'excepció.

La possibilitat que el menor d'edat estranger tutelat pugui treballar a partir dels 16 anys, sempre haurà de respectar les limitacions establertes per la normativa laboral vigent i donar compliment a les regles especials de protecció que es trobin previstes en l'ordenament jurídic.

L'habilitació per treballar decau amb el compliment dels 18 anys. Al tractar-se d'una habilitació expressa o excepció a la norma l'estranger només disposarà un cop complerts els 18 anys d'una Autorització de Residència, que no inclou una Autorització de treball.

Supòsits a tenir en compte per a poder obtenir l'habilitació per treballar:

- Persona menor d'edat estrangera que no disposa d'autorització de residència

Presentant la **sol·licitud d'Autorització de Residència Inicial No Lucrativa (EX01) amb els documents habituals** (Resolució de desemparament inicial, fotocòpia de tot el passaport, padró i resolució de desemparament inicial) ja disposarà de l'habilitació per treballar un cop resolt l'expedient.

Es farà constar a la resolució de concessió i a la corresponent Targeta de Residència.

- Persona menor d'edat estrangera que disposa d'autorització de residència en vigor i no està en període de renovació

En aquest cas com que la sol·licitud de residència es va fer abans d'aquesta Instrucció cal presentar **NOMÉS el formulari EX09** (omplert només a la part 1) "Datos del Extranjero"). No cal adjuntar cap altre document.

L'Oficina d'Estrangeria farà una resolució concedint l'Excepció a l'autorització de treball i el noi/a ja disposarà de habilitació per poder treballar.

- Persona menor d'edat estrangera que disposa d'autorització de residència en vigor i que està en període de renovació

Al tenir una Autorització de Residència que està en període de renovació **no cal sol·licitar l'excepció**. S'haurà de presentar la renovació i automàticament en la Resolució renovant aquesta Autorització de residència s'habilitarà al menor d'edat a treballar. Així es farà constar al a corresponent Resolució i a la nova Targeta de Residència.

Quan el jove migrat sol està a prop o ja ha complert els 18 anys i vol seguir treballant o disposa d'una oferta de feina, depenent de la seva edat, el jove podrà:

- A) Si és menor d'edat: Sol·licitar Autorització de treball per compte d'altri per a titular de residència com a menor no acompanyat (AUT09A)
- S'ha de sol·licitar mentre el jove migrat sol és menor d'edat, a partir dels 16 anys i sempre abans dels 18 anys. Només si entre la majoria d'edat i la caducitat del NIE transcorren més de 60 dies.
 - El contracte ha de ser a temps complet i ha de complir sempre amb la normativa laboral aplicable.
 - La durada del contracte pot ser d'un any o fins la durada del permís de residència (es permeten doncs contractes inferiors a un any).
 - Vigent fins la data de finalització de l'autorització de residència.
 - Un cop ja disposa de l'Autorització quan compleixi 18 anys s'ha de sol·licitar la MODIFICACIÓ MOD08A amb el mateix contracte que ja disposa.
 - El jove migrat sol podrà seguir treballant sense haver de donar-se de baixa de la Seguretat Social si presenta la modificació corresponent amb el contracte del que disposa.

- B) Si és major d'edat: Sol·licitar Modificació de l'Autorització de Residència a la de residència i treball per compte d'altri (MOD08A)
- Només és pot sol·licitar un cop el jove ha complert els 18 anys.
 - La regla general és que ha d'haver tingut una residència anterior d'un any com a mínim.
 - En el cas de no complir amb l'any de residència legal prèvia existeix la figura de l'AUT 02 per concedir una autorització de Treball.
 - Oferta de treball amb una retribució igual al Salari Mínim Interprofessional a temps complet amb una duració mínima d'un any o igual a la residència que encara que li quedi vigent.
 - Si l'interessat estava treballant haurà de donar-se de baixa de la Seguretat Social fins a la resolució del procediment, no podent per tant seguir treballant.

Ambdues sol·licituds són gestionades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

5.7. Protecció internacional (asil i refugi)

El professionals han de tenir especialment en compte aquells menors d'edat que procedeixen de zones que donin dret o que justifiquen la sol·licitud de protecció internacional, ja sigui asil i/o refugi.

El procediment per fer la sol·licitud de protecció internacional haurà d'ajustar-se a les directrius i normativa vigents.

5.8. Escolarització i formació ocupacional

La DGAIA com a tutora dels infants i adolescents que es troben dins del sistema de protecció, haurà de recordar als guardadors la necessitat de gestionar tot allò relacionat amb la formació de les persones menors d'edat que resideixin en el seu centre de protecció.

Quan els menors d'edat es trobin en el Servei competent en la seva arribada, es treballarà de manera intensiva la cultura, l'alfabetització i l'aprenentatge de les llengües, amb el suport dels professionals del centre i/o professionals de recursos del territori.

Els infants i joves realitzaran sortides amb acompanyament dels professionals del centre, procurant el coneixement de l'entorn i la interacció amb la comunitat, participant en activitats d'acord amb el projecte individual i d'acord amb el model d'integració dels infants i joves migrats sols. Coneixement de la cultura del país d'acollida i activitats de lleure.

Quan la persona menor d'edat sigui traslladada a un altre recurs, caldrà que l'òrgan competent de la DGAIA recordi la necessitat de valorar les necessitats de formació i ocupació que puguin presentar, atesa la seva edat i interessos. Cal recordar que a Catalunya l'escolarització obligatòria és fins als 16 anys.

En aquest sentit, les unitats competents hauran d'omplir un qüestionari sobre les característiques, necessitats i interessos de la persona menor d'edat en quant a formació i professionalització. Segons l'edat i el perfil d'interès, caldrà que recorrin a contactar amb la persona referent d'Ensenyament o la persona referent del SOC del seu territori. Aquests assessoraran i indicaran als responsables els passos a seguir en cada cas. Cal remarcar la

importància de tramitar la targeta sanitària amb la màxima celeritat possible, des de la seva entrada en el centre d'emergència, per tal de poder accedir als recursos formatius. No obstant, per accedir als recursos del SOC bastarà amb saber el número d'identificació personal, extrem que no funciona amb Ensenyament que cal tenir la targeta sanitària expedida.

5.9. Obertura de compte corrent

Quan sigui necessari, l'òrgan competent de la DGAIA sol·licitarà al Servei responsable del patrimoni de les persones menors d'edat de la DGAIA, l'obertura d'un compte bancari. Aquesta unitat serà l'encarregada de tramitar i fer seguiment de l'obertura del compte, i d'assessorar en el cas de dubte, sobre la forma legal més idònia per obrir aquest compte.

5.10. Certificacions sobre continguts de l'expedient i còpies testimoniades de documents

Quan una persona interessada presenta davant l'òrgan competent de la DGAIA una sol·licitud sobre el seu expedient de desamparament, l'òrgan responsable ho ha d'acreditar fent constar les dades objectives de l'expedient sense donar valoracions i sense donar peu a interpretacions.

5.11. Repatriació

Caldrà promoure la repatriació en els casos establerts en els articles 191 i següents del Reglament d'Estrangeria.

Tanmateix, d'acord amb l'Observació número 6 del Comitè dels Drets dels Infants de les Nacions Unides, caldrà valorar, com en qualsevol situació de desamparament, el retorn i per tant el reintegrament familiar en el marc de l'interès superior del menor.

5.12. Obligacions de representació legal

En assumir la tutela, la unitat orgànica competent assumeix la seva representació en tots els procediments de qualsevol mena on sigui part interessada els menors migrats sols.

5.13. Nacionalitat

La forma general d'adquisició de la nacionalitat exigeix que la persona menor d'edat resideixi a Espanya durant deu anys de forma legal, continuada i immediatament anterior a la petició.

Hi ha casos en què es redueix el període de residència exigida. Són els següents:

- Cinc anys: per concedir la nacionalitat espanyola a les persones que hagin obtingut la condició de refugiades.
- Dos anys: per als nacionals de països iberoamericans, Andorra, les Filipines, Guinea Equatorial, Portugal o persones d'origen sefardita.
- Un any: per a les persones que hagin estat subjectes legalment a la tutela (sota la vigilància d'un tutor), guarda o acolliment (l'acolliment que permet reduir la residència legal a un any és aquell en què hi ha una resolució de l'entitat pública que tingui encomanada la protecció dels menors a cada territori, i els acolliments que estiguin

reconeguts judicialment) d'una persona ciutadana o una institució espanyoles durant dos anys consecutius, fins i tot si continuen en aquesta situació en el moment de fer la sol·licitud.

Documentació que cal aportar:

1. Model de sol·licitud normalitzat
2. Certificat de naixement
3. Passaport complet
4. Justificant del pagament de la taxa
5. Certificat del centre d'acollida que acrediti el suficient grau d'integració
6. Document acreditatiu de la representació legal
7. Targeta d'identitat d'estranger, targeta de residència de familiar de ciutadà de la Unió Europea o Certificat del Registre de ciutadà de la Unió
8. Certificat d'empadronament

6.- RÈGIM DE RELACIÓ

El dret de relació i visites entre els infants i adolescents i els seus progenitors i familiars és un dret garantit a nivell internacional (article 9.3 de la Convenció sobre els drets de l'infant), estatal i català, el contingut bàsic del qual està recollit per l'article 38 de la LDOIA.

Els objectius, criteris, tipus de règim, temporalitat i freqüència, la supervisió, etc., estan establerts en la Directriu general d'actuació 6/2016, de 28 de desembre, de règim de relació i visites dels infants i adolescents que es troben sota la protecció de la DGAIA amb els seus familiars.

Els infants i adolescents immigrants sols sota protecció de DGAIA tenen dret a conservar les relacions personals amb:

- els seus progenitors, tutors o guardadors.
- els seus germans.
- la seva família extensa.
- els seus amics i les persones amb les quals mantinguin relacions significatives i/o un vincle positiu d'afectivitat.

El règim de relació i de visites l'ha d'establir l'òrgan competent per mitjà de resolució administrativa, degudament motivada, amb la informació i l'escolta prèvia de l'infant o de l'adolescent. Ha de ser adequat i proporcionat a les seves necessitats i anar en funció de la finalitat de la mesura de protecció proposada, s'ha de produir preferiblement fora de l'horari escolar, dissabtes i festius i concretar-se en el pla individualitzat de relació.

El dret a les relacions personals i visites pot ser limitat o exclòs per mitjà de mesura cautelar administrativa quan perjudiqui o pugui perjudicar-ne l'estabilitat emocional o el seu desenvolupament personal, amb l'avaluació prèvia de l'equip tècnic competent, tenint en compte l'interès superior de l'infant o adolescent.

6.1. Règim de relació i visites

Al tractar-se d'infants i adolescents sense referents familiars que els acompanyin, d'entrada no se'ls determina un règim de relació i visites. No serà fins que el propi menor d'edat manifest la seva voluntat de tenir-les, o fins que l'equip tècnic estudi la seva situació personal i familiar, i detecti aquestes possibles persones amb qui es pot relacionar, que s'establirà un règim determinat.

Els progenitors, tutors o guardadors, en aquests casos, romanen al país d'origen de l'infant o adolescent, per la qual cosa les possibilitats d'establir visites i estudiar el vincle paternofamiliar són escasses.

No obstant, en alguns casos es detecta que hi ha referents familiars al territori (família extensa o germans), que manifesten la seva voluntat de mantenir visites amb l'infant o l'adolescent. També poden haver-hi persones de referència (coneguts dels familiars, persones de suport alienes a la família) amb les quals es poden establir visites, sempre que aquestes persones es valorin positives per l'infant o l'adolescent, i les visites no el perjudiquin.

Aquest règim de relació i visites es desenvoluparà en interès superior de l'infant i amb la màxima normalitat i només s'establirà un règim de relació i visites per resolució administrativa, en cas de que hi hagi desacord o incompliment per part d'una de les parts afectades o una situació de conflicte, sempre contrastada per l'equip tècnic competent.

6.2. Comunicacions

Es pot establir un règim de comunicacions entre l'infant o l'adolescent migrat sol i els seus pares, tutors o guardadors, i d'altres persones del seu entorn, ja que en aquest cas la distància física no suposa un impediment per comunicar-se. En conseqüència: s'ha de garantir els drets dels infants i adolescents migrats sols acollits a comunicar i rebre informació, al secret de les comunicacions i la inviolabilitat de la correspondència.

Les comunicacions s'han d'establir amb la màxima normalitat, llevat que l'equip tècnic competent valori, d'acord amb l'interès superior alguna indicació o limitació respecte d'aquestes comunicacions, d'acord amb les obligacions educatives i protectores derivades de la relació de tutela i guarda.

La persona titular de la guarda, i respectant en tot cas el règim de funcionament del centre o habitatge en el que resideix l'infant o adolescent, ha de garantir, d'acord amb el seu desenvolupament:

- La comunicació telefònica amb la periodicitat adequada i en tot cas, setmanal, amb les persones que tinguin reconegut el dret (familiars, amics, companys de classe).
- La comunicació per correu electrònic i xarxes socials, amb la periodicitat adequada.
- La correspondència postal i per altra mitjà en suport paper.

La persona que ostenta la guarda, en l'exercici d'aquesta funció pot:

- Limitar i supervisar, per raons educatives, protectores o terapèutiques l'ús de determinats mitjans tècnics o programes informàtics de telecomunicació.
- Demanar explicacions a l'infant o adolescent d'aquelles comunicacions que puguin posar en perill el seu desenvolupament integral o la seva integritat física o psíquica.
- Demanar a l'infant o adolescent que obri els paquets postals o de missatgeria en la seva presència, si es troba en una situació en què perilla el seu desenvolupament integral o la seva integritat física o psíquica.

En tot cas, si l'equip tècnic valora que les comunicacions han de ser supervisades, i s'haurà de fer constar per resolució.

6.3. *Permisos*

Es poden establir permisos de sortida puntuals o regulars, o de cap de setmana amb familiars i germans de l'infant o adolescent migrat sol que es trobin residint al territori de Catalunya. També es pot considerar incloure permisos amb famílies alienes i col·laboradores de cap de setmana.

S'haurà de determinar si hi ha o no pernocta, o si cal supervisió professional.

En els casos d'acolliment en centre, hi ha la possibilitat d'establir permisos d'estada d'un infant o adolescent en família col·laboradora, per mitjà d'un pla d'estada (que inclou un acord de delegació temporal de guarda a favor d'aquesta) i on intervé, entre altres, la ICIF.

Pel que fa als permisos de vacances, en aquests supòsits s'hauria de valorar cas per cas si es poden atorgar (en funció de amb qui es faci el permís i a on).

Tenint en compte les característiques especials dels joves migrats sols, per poder concedir un permís per vacances, caldrà igualment concretar amb la família del jove un pla individualitzat de relació. El permís per vacances l'haurà de sol·licitar la família i, ha de tenir la finalitat de poder treballar la reunificació familiar, en el supòsit que aquesta sigui possible.

Així mateix, per a supòsits de malalties de familiars o enterraments d'aquests, serà necessari que la família del jove faci arribar al guardador documentació acreditativa tant del succés com de la relació familiar, per tal de poder concedir el permís corresponent.

Aquesta Direcció general, es farà càrrec de les despeses que puguin generar els desplaçaments del jove migrats sol. En cap cas s'assumiran despeses dels familiars o altres possibles acompanyants del jove.

7.- ESCAPOLIMENTS

7.1. Escapoliments

L'escapoliment i el retorn d'un infant o adolescent immigrant no acompanyat es comunica a la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra d'acord amb el Protocol vigent entre DGAIA i Direcció General de Policia, fent servir els models de comunicació corresponents.

Igualment s'ha de comunicar el tancament de l'expedient de desemparament d'un infant o adolescent immigrant no acompanyat, per concurrència d'una de les causes legals d'extinció de les mesures protectores, mentre el menor d'edat està escapolit.

7.2. Suspensió del termini de tramitació per escapoliment

Les mesures vigents de protecció no es poden extingir per escapoliment.

El tancament tan sols procedeix en els casos i en els supòsits previstos per la llei (majoria d'edat, retorn al país d'origen o canvi de territori acreditats documentalment i els altres establerts en l'article 124 de la LDOIA), sempre però, després de la realització de gestions repetides i documentades per tal de localitzar el menor d'edat, fins arribar a la convicció raonada de que no es troba en el nostre territori.

L'òrgan competent ha de mantenir la mesura protectora vigent fins que hi concorri algun dels supòsits precedents, encara que l'expedient caduqui.

Per aquest motiu, l'expedient s'ha de mantenir obert fins la seva data de caducitat, moment en que s'ha de procedir d'acord amb el que preveu la Instrucció sobre caducitats.

En cas d'escapoliment, la plaça que ocupava el menor d'edat pot quedar disponible. Aquesta disponibilitat es determina, en el cas de centres contractats o concertats, d'acord amb el que estigui previst en el règim de concert, el contracte administratiu corresponent, o en la legislació de contractes públics.

8.- AVALUACIÓ I PROPOSTA DE MESURES DEFINITIVES

8.1. Competència

Tenint en compte que la major part dels menors d'edat immigrants sols van directament a centre, la competència per fer l'avaluació i la proposta de mesura més adient a la seva situació personal i familiar és de l'equip tècnic del centre d'acollida on ingressa (ETCA).

No obstant, si es detecta que hi ha algun referent familiar al territori que l'aculli provisionalment (germans majors d'edat, oncles), podrà proposar i avaluar l'EAIA corresponent del territori.

L'equip tècnic competent ha d'avaluar l'infant o adolescent immigrant sol i el seu nucli familiar en la mesura que sigui possible, i elaborar un informe en què es proposi l'establiment o la modificació de mesures de protecció, el règim de visites o la guarda protectora. L'informe proposat s'ha de lliurar en el termini màxim de 6 mesos, comptats des de la data de recepció de la petició, sens perjudici que:

- a) Es tracti d'un informe en què es proposi deixar sense efecte una mesura cautelar o ratificar la situació de desemparament, en què s'ha de tramitar de forma prioritària, sens perjudici de la continuació de l'estudi per a la proposta de la mesura de protecció més adequada.
- b) Hi hagi altres circumstàncies que justifiquin la seva elaboració en un termini inferior.

- c) Hi hagi una causa de suspensió, ampliació o d'interrupció d'aquest termini que ho justifiqui d'acord la legislació vigent en matèria administrativa.

Aquests informes tenen caràcter preceptiu, però no vinculant: l'òrgan competent encarregat de resoldre el procediment (EFI) ha de revisar i validar tècnica i jurídicament la proposta feta.

La data de l'informe proposta ha de ser sempre posterior al Decret de Fiscalia de determinació de l'edat.

En el procediment d'avaluació s'ha de demanar si cal, atenent al principi de coordinació i col·laboració administrativa, informació a d'altres entitats i organismes que siguin susceptibles de disposar d'informació rellevant pel cas concret (Subdelegació del Govern, cossos policials, ONG's, etc. Si cal, sol·licitar aquesta col·laboració mitjançant el Ministeri Fiscal.

8.2. Contingut de l'informe

L'informe en què es proposa el desemparament i la constitució o modificació d'una mesura de protecció ha de contenir, almenys, les dades següents:

- Les dades bàsiques identificatives de l'infant o adolescent migrat sol i de la seva família, incloent, en tot cas, el genograma i la composició familiar. Referents adults al territori.
- El motiu o motius d'inici de l'expedient de desemparament i, concretament, la situació i les característiques de l'incident o incidents que motiven la intervenció.
- Els antecedents del cas (procés migratori, situació acadèmica, formativa i laboral, estat de salut, hàbits, autonomia, coneixement de llengües) i l'historial de les intervencions prèvies (d'altres CCAA, Mossos, Fiscalia, etc.).
- Les dades recollides per part de tots els serveis i institucions relacionats amb l'infant o adolescent i amb el seu nucli familiar, especialment, la xarxa familiar, de salut, l'àmbit educatiu i formatiu, els serveis socials, la seguretat pública i altres que siguin rellevants per a l'avaluació.
- Les observacions dels professionals i també de les famílies d'acolliment que acompanyen el dia a dia dels infants i adolescents i les dels professionals que intervenen en un marc terapèutic amb els infants.
- Les bases metodològiques de l'estudi fet, que especifiquin els indicadors i els factors de protecció i resiliència que hi concorrin.
- Anàlisi i valoració de la situació personal, social i familiar de l'infant o adolescent migrat sol.

- La resposta i el grau de col·laboració de l'infant o adolescent i dels seus progenitors, tutors o guardadors a la intervenció, que inclogui el seu parer sobre les mesures proposades.
- El règim de relació i visites, d'acord amb el que estableix la instrucció 6/2016.
- Les conclusions sobre la situació de l'infant o adolescent, necessàriament fonamentades en els indicadors i factors de protecció i resiliència aplicables, i concretades en les situacions de desemparament que preveu la llei.
- El Projecte Educatiu Individualitzat (PEI) i l'informe educatiu.
- La proposta de mesura o mesures de protecció més adequades al seu interès, de manera justificada, amb previsió de la seva durada.
- Valoració de la possibilitat de retorn al nucli familiar i país d'origen: d'acord amb els criteris de la Convenció dels drets dels Infants (qualsevol menor té el dret a créixer amb la seva família i en el seu propi entorn). Si escau, una previsió de temporalitat amb el pla de millora corresponent per facilitar-ne el retorn, si aquest es considera viable.
- En annexos separats, les diferents diligències de prova practicades i, en tot cas:
 - la documentació identificativa.
 - la compareixença de l'infant o adolescent o el document que recull les seves manifestacions (devolutiva). Amb traducció en el seu idioma.
 - la compareixença de les persones que tenen la potestat parental, la tutela o la guarda.
 - les exploracions mèdiques, psicològiques o pedagògiques realitzades.
 - els informes educatius, pedagògics, socials, econòmics, laborals, policials, penals, i tota la documentació rellevant per a la resolució del cas.

8.3. *Mesures*

La determinació i l'aplicació de les mesures de protecció ha de tenir en compte, en tot cas, l'interès superior i les necessitats concretes de l'infant o adolescent migrat sol, i s'acorden en el marc del procediment ordinari o simplificat que estableixen la legislació d'infància i adolescència i, subsidiàriament, la legislació civil i administrativa.

La mesura de protecció es tramita dins la peça de desemparament o tutela de l'expedient únic de l'infant o adolescent i la seva modificació posterior dins la peça de tutela.

- 1) Amb caràcter general, la mesura de **l'acolliment familiar** és la més adequada per garantir la protecció dels infants i els adolescents.

- Si tenen referents familiars al territori de Catalunya es prioritzarà l'assignació d'una **família extensa** (hi ha una relació de parentiu per consanguinitat o afinitat, almenys amb un dels membres de la família acollidora). El seguiment de l'acolliment, i de l'evolució i la integració un cop constituïda la mesura, correspon a l'equip tècnic competent del territori.

Si no hi ha familiars, cal explorar l'opció de l'acolliment a través de persones adultes de referència, si en tenen, que poden ser persones conegudes o properes a la família d'origen residents a Catalunya.

- Malgrat ser una opció complicada per aquest col·lectiu, la **família acollidora aliena** que s'ofereix per l'acolliment serà valorada per l'ICAA, que analitzarà el perfil del menor d'edat i el de la família susceptible d'acolliment familiar. La família o persona que s'ofereixi com a acollidora ha d'haver rebut la informació i la formació sobre les característiques i durada d'aquest acolliment.

2) **UCAE**: es tracta d'una mesura de protecció pensada pels infants i adolescents que siguin germans, o que presentin diversitat funcional, o d'altres amb dificultats educatives especials. El nucli familiar acollidor està format per una o més persones, en el qual al menys un dels seus titulars està especialment qualificat per raó de la seva titulació, formació i experiència en l'àmbit de la infància i l'adolescència.

3) **Acolliment en centre**. Quan no és possible o aconsellable l'acolliment per una persona o una família, i en funció de les característiques de l'infant o l'adolescent migrat sol i de la urgència de la situació, aquest pot ingressar en:

- Centre residencial d'emergència.

- Centre de primera acollida.

- Centre d'acollida.

- Recurs de la Xarxa territorial de Catalunya.

- Centre Residencial d'Acció Educativa. L'acolliment en centre consisteix en l'ingrés de l'infant o adolescent en un centre públic o concertat, degudament autoritzat i acreditat, adequat a les seves característiques i amb la finalitat de rebre l'atenció i l'educació necessàries.

- Centre Residencial d'Educació Intensiva o Centre Terapèutic, tenen com a objectiu donar resposta educativa i assistencial als adolescents que presenten alteracions conductuals i, de manera associada, un trastorn mental o patologies amb significació clínica o patró de consum d'abús o dependència a substàncies addictives, que no sigui possible abordar des d'un centre del sistema de protecció i que requereixen d'un sistema d'educació intensiva. Es requereix autorització judicial prèvia a l'ingrés.

4) **Pis assistit (IPI)**, Són mesures dirigides a adolescents migrats sols que tinguin capacitat per dur a terme un itinerari de transició a la vida adulta mitjançant programes alternatius o complementaris a la institucionalització.

- 5) **Altres mesures de tipus assistencial**, educatiu o terapèutic dirigides a donar resposta a necessitats específiques de l'infant o adolescent migrat sol que no es poden atendre des de les altres mesures de protecció indicades. L'òrgan competent, pot desplegar i executar, a l'empara d'aquestes mesures, programes i serveis específics i adequats a les necessitats d'aquests infants i adolescents migrats sols.

8.4. Informació i escolta de l'adolescent

L'infant o adolescent migrat sol té dret a ser informat dels seus drets i deures i escoltat en totes les decisions que l'afecten, i a ser atès en el seu idioma, mitjançant traductor (en el cas que sigui necessari), amb ple respecte per la seva dignitat, la seva intimitat, els seus valors religiosos i culturals, la seva orientació sexual, la seva discapacitat i la seva diversitat, i d'acord amb les seves capacitats evolutives i el seu grau de maduresa.

Se'ls ha d'informar de manera comprensible de la seva situació legal, de les funcions encomanades a cadascuna de les persones i institucions responsables de la seva protecció, i de la possibilitat d'oposar-se a les resolucions dictades per l'entitat pública protectora, o a exercir les accions procedents en defensa dels seus interessos.

En específic, i en un primer moment, se'ls ha de donar informació per escrit (*deixant constància d'aquesta diligència*) sobre:

- la protecció internacional, seguint els criteris establerts per la *Directriu General 1/2017, de 13 de març, relativa a la protecció internacional dels infants i adolescents sota la protecció de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*.
- la protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans.
- la *Carta de Drets i Deures dels nens, nenes i adolescents que viuen en centres*, continguda en la *Instrucció 3/2010, de 27 de maig*.

L'equip tècnic competent, sota supervisió de la DGAIA, ha de garantir la informació i la participació de l'adolescent durant el seu procés d'estudi i la tramitació de l'expedient, i deixar constància per escrit i per separat del tràmit i de les manifestacions realitzades per ell. Aquest tràmit ha d'estar adaptat a la seva edat, en llenguatge clar i entenedor, amb traducció en el seu idioma, si cal.

En el cas que es tracti d'una possible víctima de tràfic d'éssers humans, se l'informarà per escrit dels drets que l'assisteixen a Espanya com a tal.

Si desitja acollir-se a la protecció internacional, se l'ha d'informar (deixant-ne constància per escrit) sobre el contingut bàsic del dret a la protecció internacional i del procediment previst per a la seva sol·licitud.

També té dret a ser informat, abans d'arribar als 18 anys, de les mesures de suport posteriors a l'emancipació i a la majoria d'edat previstes pels joves extutelats, del seu contingut i dels requisits per ser-ne beneficiaris, així com, del conjunt de recursos,

prestacions, activitats, programes, objectes i equipaments constitutius del Sistema català de serveis socials.

L'equip tècnic ha de recollir les manifestacions o verbalitzacions que faci l'infant o adolescent, per escrit i de manera confidencial. En el cas de disconformitat amb qualsevol aspecte del tracte rebut se'l ha d'informar de la possibilitat d'accedir als procediments establerts de sol·licituds i queixes, així com a rebre una resposta a la sol·licitud o queixa presentada. A aquests efectes, ha d'estar informat d'on adreçar-se en cas de sol·licitud i queixa, i com canalitzar-la directament davant de l'òrgan competent o d'altres mitjans per fer-ho.

8.5. Audiència dels progenitors

L'òrgan competent ha d'emplaçar les persones interessades o els seus representants legals, per donar compliment al tràmit d'audiència i vista de l'expedient en el termini de 10 dies que preveu la Llei 14/2010, de 27 de maig, el qual ha de tenir lloc després de la recepció de l'informe proposat de l'equip tècnic, i abans de la resolució final i la seva notificació. Cal deixar-ne constància a l'expedient.

Es donarà audiència als pares, tutors o guardadors residents a l'estranger en el cas que manifestin no estar d'acord amb la proposta de l'equip tècnic.

Es farà tràmit d'audiència als últims guardadors, en el cas de que els infants i adolescents migrats sols hagin estat amb un guardador de fet o de dret en el moment d'apreciar-se el desemparament, amb la consegüent separació d'aquest nucli.

No es pot fer aquest tràmit d'audiència per mitjans telefònics o per videoconferència, ja que aquests canals no ofereixen suficients garanties jurídiques, sinó que haurà de ser per escrit, garantint als destinataris la comprensió de la proposta de mesura, explicar el seu contingut i significat, i amb traducció en el seu idioma, si cal.

S'haurà d'enviar per correu postal a l'adreça o domicili conegut (el que indiqui l'informe proposat). En el cas d'adreça desconeguda, es procedirà a la publicació en el taulell d'anuncis edictal del Consolat o l'ambaixada corresponent del país de residència dels destinataris.

El tràmit d'audiència no serà necessari en els següents casos (procediment simplificat):

- a) Conformitat per escrit dels progenitors, tutors, guardadors, i del propi adolescent implicat, amb el desemparament i la mesura proposada per escrit, davant de l'equip tècnic o de l'òrgan competent en infància i adolescència.
- b) No hi ha progenitors, ni titulars de la tutela o guarda, o han estat privats o inhabilitats de la potestat parental o remoguts de la tutela o guarda (per sentència vàlida d'acord amb l'ordenament jurídic espanyol).

8.6. Participació de la defensa lletrada en el procediment

- a) Criteris generals

- L'advocat designat pel torn d'ofici de "menors no acompanyats" de l'ICAB disposa d'una representació legal no tan sols en el procés de determinació d'edat, sinó també en el procediment de protecció, representació derivada de la seva condició d'advocat i en la mesura que no és preceptiva, en via administrativa, la intervenció d'un representant processal/procurador (art. 27 de la *Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita* i art. 9 del Reglament del Servei de Defensa d'Ofici i Assistència Jurídica Gratuïta del Col·legi d'Advocats de Barcelona: "Menors no acompanyats. Seran tornats a aquest torn els assumptes relacionats amb la problemàtica dels menors estrangers no acompanyats en relació amb la seva situació d'estada al país i la seva tutela per part de les institucions de protecció de menors").
 - En conseqüència, les dues representacions legals (DGAIA i Advocat d'ofici) són compatibles perquè estan delimitades: l'advocat pot participar en el procediment, comunicar-se amb el menor d'edat, presentar escrits, obtenir còpies, ser notificat, exercir accions i interposar recursos, però NO fer altres gestions (documentació, salut, educació, justícia juvenil – que té el seu torn d'ofici específic-, etc).
 - L'advocat pot intervenir, formulant peticions, en els conflictes d'interessos entre el menor d'edat i l'entitat protectora per aquestes altres gestions en que ens pertoca la representació legal (p.ex. retard en la sol·licitud del permís de residència o negativa a inscriure'l en una activitat formativa, etc), però no pot "substituir" la DGAIA: la seva representació és "processal" no "general".
 - En casos extrems de conflicte, l'advocat o la DGAIA poden instar el nomenament de defensor judicial.
 - La representació legal de la DGAIA derivada de la tutela és completa i general (art. 222-47 de la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.
- b) Un cop incoat l'expedient de protecció, i abans de resoldre el desemparament, l'advocat particular o el designat en el torn d'ofici pot:
- sol·licitar la vista i còpia d'expedient incoat, en representació del menor d'edat o dels progenitors (amb designa o apoderament que ho acrediti).
 - continuar amb l'assignació i representació legal en la fase de determinació de l'edat, sempre que l'infant o l'adolescent doni expressament la seva conformitat.
 - sol·licitar a la DGAIA que impulsi el tràmits de documentació corresponents.
 - oferir assessorament jurídic i legal sobre la seva situació.
 - interposar accions judicials en defensa dels seus interessos.
- c) Un cop emesa i notificada la resolució de desemparament:

- Si existeix advocat designat se li notificarà la resolució de l'entitat pública protectora. L'adolescent podrà sol·licitar, mitjançant compareixença, que el lletrat designat pel torn d'ofici sigui el seu representant legal en el procediment administratiu de protecció (d'oposició a la pròpia mesura administrativa), i que li siguin notificades les resolucions posteriors.
- Si no hi ha advocat designat prèviament, i l'adolescent no està d'acord amb la mesura que l'afecta i s'oposa a la resolució, DGAIA procedirà a sol·licitar-li defensor judicial.

Si existeix advocat designat, els professionals que treballen en l'àmbit de la protecció hauran de facilitar la seva comunicació amb l'infant o adolescent.

Pel que fa a la resta de tràmits (no oposició), la persona titular de l'òrgan administratiu que te atribuïda la competència de gestionar l'expedient de desemparament i tutela, en el seu àmbit territorial, representa legalment l'infant o adolescent i el defensa en els seus drets i interessos legítims, i promou les actuacions necessàries davant de qualsevol òrgan judicial o administratiu en què sigui part. Per tant, en aquests casos l'advocat que l'hagi representat fins aleshores s'ha d'apartar i deixar que DGAIA actuï com a representant legal legítim.

9.- RESOLUCIÓ, TANCAMENT I DERIVACIÓ

9.1. Resolució de desemparament i mesures protectores

El procediment de desemparament finalitza quan l'òrgan administratiu dicta resolució definitiva. La part decisòria de la resolució inclou:

- la declaració de desemparament (o no) i els seus efectes.
- la mesura de protecció (definitiva o provisional), el règim de relació i visites, si s'escau.
- el pla de retorn i reintegració familiar, si és el cas.
- l'obligació dels progenitors o altres parents de contribuir a les despeses derivades de l'atenció de l'infant o adolescent.

Per evitar una prolongació innecessària de la mesura cautelar, l'òrgan competent ha de dictar la resolució que declara amb caràcter definitiu el desemparament o deixa sense efecte la mesura cautelar, en el termini més breu possible.

DGAIA haurà de fer gestions d'indagació sobre les circumstàncies de l'infant o l'adolescent migrat sol amb l'objecte de constatar si existeix una situació real de desemparament, si és possible reagrupar-lo amb la seva família al seu país d'origen, o allà on aquesta resideixi, o si existeix una situació de protecció internacional que no hagi estat prèviament detectada.

Es pot demanar, a través del Ministeri Fiscal, la informació que consti al registre RMENA sobre qualsevol infant i adolescent protegit per DGAIA.

La resolució es notifica a l'adolescent i als progenitors, tutors o darrers guardadors, de la manera que preveuen la legislació d'infància i adolescència i l'administrativa.

La notificació a l'adolescent ha d'incloure una explicació, adaptada a la seva edat i a les seves necessitats, sobre el contingut, el significat i els efectes de la resolució, amb la intervenció d'un traductor (en cas que sigui necessari). En particular, s'ha d'informar l'adolescent sobre la possibilitat d'oposar-se a la mesura.

En el seu cas, si l'adolescent ha sol·licitat, mitjançant compareixença prèvia, que el lletrat designat pel torn d'ofici sigui el seu representant legal en el procediment administratiu de protecció, es notificarà al seu advocat.

Als pares, tutors o guardadors residents a l'estranger se'ls hi notificarà la resolució al domicili que consti, per correu certificat amb acusament de rebuda. Si no consta adreça es comunicarà a l'autoritat consular que correspongui. Es faran les valoracions oportunes per si cal fer notificacions a altres persones com per exemple, darrers guardadors.

La notificació es farà també al darrer guardador resident a Catalunya del noi/a amb motiu del desemparament, quan aquest tingui la condició d'interessat en el procediment. En aquest supòsit, caldrà la publicació per edictes, posterior als dos intents de notificació.

La resolució s'ha de comunicar, en el termini màxim de dos dies, comptats des de l'endemà de la data de la seva signatura, a:

- a) Ministeri Fiscal.
- b) l'equip tècnic que ha fet l'informe proposta.
- c) l'equip responsable del seguiment de l'infant o adolescent.
- d) centre que n'ha d'assumir la guarda, per mitjà del Síni@.
- e) la família acollidora que ha d'assumir la guarda de l'infant o adolescent.
- f) qualsevol òrgan judicial que tramiti un procediment (infant o adolescent sigui part).
- g) la subdelegació del Govern, si ho estableix la legislació d'estrangeria, o els protocols que la desenvolupen.
- h) l'autoritat consular o ambaixada del país d'origen.

9.2. Tancament de l'expedient de desemparament

El procediment de desemparament d'un infant o adolescent migrat sol finalitza per resolució que declara el desemparament (i obertura d'un altre expedient), o per l'arxivament de l'expedient de desemparament per qualsevol dels següents motius:

- a) Majoria d'edat (d'acord amb el decret de Fiscalia inicial). L'emancipació o l'habilitació d'edat en aquests casos és poc probable.
- b) Nou Decret de revisió de Fiscalia, que declara la majoria d'edat.
- c) Resolució judicial ferma que ho acordi.
- d) Caducitat de l'expedient (sense perjudici de reobrir-lo si els motius de desemparament persisteixen).
- e) L'infant o adolescent deixa de tenir domicili o de trobar-se eventualment en el territori de Catalunya, llevat per suposat delictes de sostracció, denunciat penalment.
- f) Retorn voluntari al seu país o repatriació.
- g) Retorn voluntari a la CCAA que el tenia tutelat anteriorment.
- h) Desaparició de les circumstàncies de desemparament.

- i) Mort o declaració de defunció.

No es tancarà l'expedient:

- quan arribi documentació o certificacions originals posteriorment, que contradigui el Decret de Fiscalia (cal seguir el procediment estatal establert, de revisió del Decret).
- per escapoliment de l'infant o l'adolescent menor d'edat, només es pot procedir al seu tancament després de la realització de gestions repetides i documentades per tal de localitzar el menor d'edat, fins arribar a la convicció raonada de que no es troba en el nostre territori.
- per ingrés en qualsevol centre extern a la xarxa de protecció, encara que la data sigui propera a la majoria d'edat (justícia juvenil, centre de salut...).

Efectes del tancament per majoria d'edat documentada:

La premissa legal d'una tutela vàlida és la minoria d'edat. Quan una declaració judicial o de Fiscalia de Menors estableix la majoria d'edat, implica que la premissa legal no es donava, en tot (des del moment de la protecció) o en part (fins un moment determinat, posterior a la mesura protectora).

La resolució de tancament en aquest punt seria merament declarativa: faria constar que la tutela, a efectes legals posteriors (documentació, prestacions, registre civil, justícia juvenil) només hauria tingut efectes vàlids durant el període fixat per resolució judicial o de Fiscalia de Menors.

Cal tenir en compte que molts Decrets de determinació d'edat no fixen (o no poden fixar) una data exacta, el que, llevat dels casos en que clarament estableix la majoria d'edat des del moment inicial de la protecció, dificulta establir clarament el moment des del qual té efectes.

9.3. Notificacions infructuoses

Les diverses resolucions que es dictin en el marc dels expedients de protecció s'han de notificar als progenitors, als titulars de la tutela o de la guarda de l'infant i/o adolescent, d'acord amb el previst en la normativa vigent.

En el supòsit que la notificació resulti infructuosa, d'acord amb la normativa vigent, aquesta s'ha de fer per mitjà d'un anunci publicat al Butlletí Oficial de l'Estat.

En el cas que el domicili radiqui en un país estranger, la notificació s'ha d'efectuar mitjançant la publicació al tauler d'anuncis del consolat o la secció consular de l'ambaixada corresponent.

9.4. Comunicacions via electrònica i telefònica

Si durant la tramitació del procediment ha de quedar constància de comunicacions fetes amb el nucli familiar del menor d'edat en el país d'origen, aquestes hauran de realitzar-se de la següent manera:

- a) Comunicació per correu electrònic: ha de permetre deixar constància de la recepció i de la identitat dels destinataris. El familiar en qüestió haurà d'enviar-nos algun document que permeti corroborar la seva identitat.

Aquesta documentació s'incorporarà a l'expedient, i posteriorment s'enviarà la comunicació pertinent.

- b) Comunicació via telefònica: en aquests casos caldrà deixar constància de la corresponent trucada mitjançant diligència o telefonema que quedarà incorporat a l'expedient del menor d'edat. (Veure Annex 3).

9.5. Inici de l'expedient de tutela

L'expedient de tutela és la peça de l'expedient únic de l'infant o adolescent que recull i ordena les actuacions derivades de l'exercici ordinari de la seva tutela, que assumeix l'òrgan administratiu competent d'acord amb el que preveu la resolució administrativa de desemparament.

L'expedient de tutela inclou:

- les dades sobre el seguiment, la modificació i, quan sigui el moment, l'extinció de les mesures acordades en interès de l'infant o adolescent (PEI, ITSE).
- documentació personal de l'infant o adolescent, particularment, els documents d'identificació, escolars, sanitaris, patrimonials i socials, sens perjudici de la seva custòdia (originals) temporal per les persones, institucions o famílies acollidores.

El contingut de la tutela és el que estableix la legislació civil. L'òrgan administratiu responsable de la tutela de l'infant o adolescent ha de vetllar en tot moment per la seva protecció i pels seus drets i interessos legítims.

Els equips tècnics competents elaboren almenys un informe semestral de seguiment sobre la situació personal, social i familiar de l'infant o l'adolescent migrat sol i proposen les mesures necessàries, d'acord amb el que preveu la legislació d'infància i adolescència.

Els canvis en la situació jurídica de l'infant o adolescent acordats en el marc de la legislació d'infància i adolescència poden consistir en:

- establiment o modificació de la mesura de protecció.
- canvi de família acollidora o centre de protecció.
- modificació del règim de visites.
- extinció del desemparament (per les mateixes causes de l'apartat anterior).

9.6. Expedient assistencial i mesures de coordinació amb els serveis socials

Assolida la majoria d'edat les mesures de protecció s'extingeixen. No obstant, es poden adoptar les mesures assistencials que siguin necessàries, mitjançant resolució motivada i amb el consentiment de la persona interessada o, si manca el consentiment, si es tracta d'un presumpte o una presumpta incapaç, mitjançant autorització judicial.

Aquestes mesures assistencials poden tenir contingut econòmic, jurídic i social o consistir en l'atorgament o el manteniment d'una plaça en centre i es poden estendre fins als 21 anys.

Aquest expedient té per objecte mantenir determinades mesures de tipus assistencial en els casos d'infants o adolescents que han arribat a la majoria d'edat, però que necessiten suport assistencial de caire social, econòmic o jurídic, perquè hi ha un procediment d'incapacitació en curs, o per una altra circumstància.

L'allargament d'aquestes mesures però, està condicionat al compliment per part del jove migrat sol d'un Pla de Treball Individual (PTI). Aquest document és imprescindible, i han de constar els compromisos de la persona i de l'Administració per a fer possible el Programa de suport a l'emancipació i a l'autonomia i l'accés a les prestacions que s'hi inclouen i que pugui tenir dret.

En l'elaboració del PTI s'escoltarà a l'adolescent, participarà en la seva elaboració, i haurà de signar i acceptar els compromisos que en el PTI es recullen. Durant l'elaboració del Pla de Treball Individual, i en el moment de la seva signatura, caldrà advertir al jove que l'incompliment reiterat del PTI comportarà el tancament de l'expedient assistencial, i la seva conseqüent sortida del centre on es trobi.

Els possibles incompliments que es puguin donar del Pla de Treball Individual, hauran de quedar degudament documentats i acreditats en l'expedient de cada jove.

En el supòsit que el jove opti per sortir del sistema de protecció, tot i la possibilitat d'acollir-se a una mesura assistencial, serà necessari deixar constància de la seva voluntat de no seguir sent atès, dins el seu expedient de protecció.

- Mesures assistencials (article 151 LDOIA)

Es tramiten en la peça assistencial de l'expedient únic de l'infant o adolescent i s'inicien amb l'emancipació de la persona jove tutelada o l'assoliment de la majoria d'edat.

Es tramiten en el supòsits següents:

- a) necessitat de manteniment d'una plaça en centre, mentre s'espera el recurs per majors d'edat demanat (recurs assistencial del sistema de serveis socials).
- b) pròrroga de l'assistència jurídica i de la representació en els procediments judicials iniciats durant la seva minoria d'edat, fins a la finalització i execució de la sentència.
- c) altres supòsits en què sigui necessari l'establiment de mesures assistencials.

El procediment l'inicia l'òrgan administratiu competent a instància de la persona jove interessada amb l'informe previ de l'equip tècnic.

Abans de dictar resolució, la persona jove té dret a ser escoltada i a participar en la tramitació del procediment (audiència prèvia, on se li ha d'explicar la proposta de mesura en

un llenguatge entenedor, si cal amb traductor, per tal que manifesti el seu consentiment per escrit).

L'òrgan competent ha de resoldre i notificar la resolució de mesures assistencials i l'adolescent la pot impugnar en la forma, el lloc i els terminis que preveu la legislació administrativa.

- Mesures de suport a l'autonomia personal o l'emancipació de la persona jove extutelada (art.152 LDOIA)

Les mesures de transició a la vida adulta i a l'autonomia personal es poden acordar, fonamentalment, respecte dels joves migrats sols majors de 16 anys que ho sol·licitin expressament, que es trobin amb possibilitats escasses de retorn al nucli familiar d'origen i que tinguin risc d'exclusió social en assolir la majoria d'edat.

Aquestes mesures es poden fer extensives, també, als adolescents migrats sols, d'entre 16 i 17 anys, refractaris a la mesura d'acolliment en centre, que es comprometin i tinguin capacitat per seguir un itinerari de protecció individualitzat, de transició a la vida adulta mitjançant programes alternatius o complementaris a la institucionalització.

Aquestes mesures han d'oferir orientació, acompanyament i suport personal en els àmbits d'habitatge, formatiu, d'inserció sociolaboral i d'altres, que promoguin la seva inclusió social i els prepari d'acord amb les necessitats específiques d'integració i d'exercici de la plena ciutadania a Catalunya en condicions d'igualtat.

10.- RESPONSABILITAT CIVIL I PATRIMONIAL

10.1. Assegurança de responsabilitat civil dels serveis d'atenció a menors migrats sols

En virtut de l'article 18.2 del Decret 284/1996, de 23 de juliol, de regulació del Sistema Català de Serveis Socials, les entitats estan obligades a contractar una pòlissa d'assegurances que cobreixi la seva responsabilitat civil i la del personal al seu servei, per unes sumes assegurades mínimes de 150.000 euros per víctima i de 600.000 euros per sinistre.

10.2. Responsabilitat civil derivada de fets susceptibles de sanció penal

L'article 63.1 de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, estableix que quan el responsable dels fets comesos sigui un menor de divuit anys, han de respondre solidàriament amb ell dels danys i els perjudicis causats els seus pares, els tutors, els acollidors i els guardadors legals o de fet, per aquest ordre.

En aquest sentit, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència respon de forma solidària pels danys i perjudicis derivats dels fets comesos pels joves migrats sols desemparats o que es trobin en atenció immediata.

La representació i defensa de la DGAIA en matèria de responsabilitat civil solidària en els procediments de menors és competència de l'Assessoria Jurídica del Departament. El

Servei de Suport Jurídic es coordinarà amb l'Assessoria per proporcionar tota la informació i documentació necessària per a la defensa judicial de la DGAIA en aquest àmbit.

Així mateix, el Servei de Suport Jurídic és l'encarregat de gestionar amb les entitats el pagament dels imports reclamats en concepte de responsabilitat civil quan els fets hagin succeït en centres concertats o de gestió delegada.

10.3. Responsabilitat patrimonial

D'acord amb el que estableix la normativa vigent en matèria de responsabilitat patrimonial, concretament les lleis 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPACAP) i 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, els particulars tenen dret a ser indemnitzats per les administracions públiques corresponents de tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics, excepte en els casos de força major o de danys que el particular tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la Llei.

11.- CONFIDENCIALITAT I PROTECCIÓ DE DADES PERSONALS

Les persones que, en el marc de l'execució d'aquesta directriu, tinguin accés a dades de caràcter personal d'infants i adolescents migrats sols hauran de donar compliment als requisits establerts en la normativa vigent en matèria de protecció de dades, i especialment al Reglament (UE) 2016/679, del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD) i a la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

11.1. Deure de confidencialitat

Tots els professionals que intervinguin en qualsevol fase de la gestió de l'expedient de desamparament dels infants i adolescents migrats sols, que és objecte de regulació d'aquesta directriu, estan subjectes al deure de confidencialitat i secret de les dades de caràcter personal dels infants i adolescents esmentats a les que tinguin accés i també al compliment de totes les mesures tècniques i organitzatives que s'estableixen per a garantir la confidencialitat i la integritat de la informació del Sistema d'informació i gestió de la infància i adolescència (SINI@).

Aquestes obligacions subsistiran fins i tot després de finalitzar i extingir-se la seva vinculació tant orgànica com funcional amb el Departament de Treball, Afers Socials i Família.

11.2 Obligacions en matèria de protecció de dades personals

D'acord amb l'article 5 del RGPD els principis que regeixen el tractament de les dades de caràcter personal i que en determinen les obligacions en el tractament són els següents:

- llicitud, lleialtat i transparència: en relació amb l'interessat.

- limitació de la finalitat: conforme al qual les dades han de ser recollides amb finalitats determinades, explícites i legítimes i no poden ser tractades posteriorment amb finalitats incompatibles amb aquelles per a les quals es van recollir.
- minimització: conforme al qual les dades personals han de ser adequades, pertinents i limitades al que és necessari en relació amb la finalitat per a la qual són tractades.
- exactitud: exactes i si fos necessari actualitzades.
- limitació del termini de conservació: la identificació dels interessats només es pot mantenir durant el termini necessari per a les finalitats del tractament de les dades.
- integritat i confidencialitat: tractades de forma que es garanteixi una seguretat adequada de les dades personals, inclosa la protecció contra el tractament no autoritzat o il·lícit i contra la seva pèrdua, destrucció o dany accidental, mitjançant l'aplicació de mesures tècniques o organitzatives apropiades.
- responsabilitat proactiva: s'ha de complir amb tots els principis anteriors i ser capaç de demostrar que s'hi ha donat compliment.

12.- OPOSICIONS JUDICIALS

12.1. Oposició judicial

Possibles motius d'oposició:

- per no atendre la demanda de protecció pública / abandonament de menors d'edat
- per tancament de l'expedient (informatiu, risc, assistencial)
- tancament de l'expedient per majoria d'edat.
- tancament de l'expedient per escapiment.
- tancament per d'altres causes.
- per la mesura acordada, o el règim de visites (poc probable, normalment està d'acord. Pot ser oposició a CREI).
- per no tramitar la documentació necessària (contra la subdelegació, però ho comuniquen a DGAIA).

Tipus de procediment judicial:

A) Jurisdicció civil. Oposició a la mesura de tancament.

- a favor de DGAIA: quan no hi ha documentació, només decret
- en contra de DGAIA (readmissió, si encara son menors), després del tancament apareix la documentació i la presenten al jutjat. Resolen de manera molt dispar: en funció de cada cas: declaracions contradictòries, tipus de documentació contradictòria, validesa de la documentació.

B) Jurisdicció voluntària. Casos en els quals el JPI els declara menors d'edat, abans de DGAIA (dels quals no en tenim coneixement previ, com a molt informatiu). Només amb la documentació.

Jurisdicció voluntària, amb la documentació (encara que el Decret Fiscalia digui major), i jutge admet edat del passaport i demana a DGAIA que el readmeti en el sistema de protecció.

C) Jurisdicció Contenciós-Administrativa. Pocs casos, per inactivitat de l'administració pública a l'hora de tramitar papers, o per d'altres motius.

12.2. Contingut de l'expedient administratiu (judicial)

Tota la documentació judicial s'ha d'afegir a la pestanya jurídica. En els casos en els quals l'expedient està tancat no es pot informar a *Sini@* a la pestanya jurídica. S'escajeja la informació i s'afegeix a documentació general.

- Demanda d'oposició
- PREC Gabinet o Assessoria
- S'envia l'expedient

ANNEX 2

PROTOCOL SANITARI

Per tal de conèixer i tenir una primera aproximació de la salut dels menors d'edat no acompanyats que resideixen en centres d'acolliment, albergs i cases de colònies se'ls passarà en els tres primers dies, com a màxim, a comptar des de l'arribada al centre, el qüestionari següent.

Estat de salut de l'adolescent

Respecte la salut de l'adolescent: Pregunta a contestar pel professional

(en tots els subapartats la resposta serà dicotòmica i en cas afirmatiu especificar)

1. L'adolescent té alguna malaltia física?

- Sí
 No

1.1 Quina?

1.2 Està seguint l'adolescent algun tipus de tractament com a conseqüència de la seva malaltia física?

- No està seguint cap tractament
 Farmacològic
 Psicoterapèutic
 Altres:

2. L'adolescent té alguna malaltia infecto contagiosa?

- Sí
 No

2.1 Quina?

2.2 Està seguint l'adolescent algun tipus de tractament com a conseqüència de la seva malaltia infecto contagiosa?

- No està seguint cap tractament
 Farmacològic
 Psicoterapèutic
 Altres:

3. L'adolescent té un trastorn mental diagnosticat?

- Sí
 No → Anar a la pregunta 4

3.1 Quin?

3.2 Està seguint l'adolescent algun tipus de tractament com a conseqüència del seu trastorn mental?

- No està seguint cap tractament
- Farmacològic
- Psicoterapèutic
- Altres:

4. L'adolescent té algun tipus de discapacitat?

- Sí
- No

4.1 Quina?

4.1 Està seguint l'adolescent algun tipus de tractament com a conseqüència de la seva discapacitat?

- No està seguint cap tractament
- Farmacològic
- Psicoterapèutic
- Altres:

5. L'adolescent presenta problemes odontològics?

- Sí
- No

6. L'adolescent presenta problemes visuals?

- Sí
- No

7. Com diries que és el teu estat de salut actual?

Molt bo	
Bo	
Regular	
Dolent	
Molt dolent	

8. Has consumit algun tipus de tòxic en els darrers 30 dies? (multiopció)

Tabac	
Alcohol	
Cànnabis	
Substàncies inhalants (dissolvent, cola)	

Cocaïna	
Opiacis	
No consumeixo cap droga	
Altres tipus de tòxics (pregunta oberta)	

Aquest qüestionari ens aporta una primera visió de la salut dels MENA que resideixen en centres de primera acollida, centres d'acolliment, albergs i cases de colònies.

A posteriori cal fer un estudi basat en la recopilació de dades a llarg termini per saber les necessitats mèdiques d'aquesta població i possibles malalties importades que no es detecten en un primer moment.

ANNEX 3

MODEL DE SOL·LICITUD DE TANCAMENT D'EXPEDIENT DE DETERMINACIÓ D'EDAT

A LA FISCALIA PROVINCIAL DE MENORS DE BARCELONA (PROTECCIÓ)

SOL·LICITUD DE TANCAMENT I ARXIU D'EXPEDIENT DE DETERMINACIÓ D'EDAT DE JOVE MIGRAT SOL (MENOR ESTRANGER NO ACOMPANYAT) DOCUMENTAT, SOTA PROTECCIÓ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

(NOM I CÀRREC), en exercici de les competències que tinc atribuïdes per (DECRET, AUTORITZACIÓ DE SIGNATURA, ETC) i en representació del menor d'edat que s'indica,

EXOSO

Antecedents

1. (NOM, NACIONALITAT, LLOC I DATA DE NAIXAMENT DEL MENOR D'EDAT NO ACOMPANYAT SEGONS PASSAPORT) es troba sota protecció de la Direcció general d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA) per Resolució (TIPUS DE RESOLUCIÓ, ÒRGAN QUE L'HA DICTADA I DATA), i actualment sota la guarda de la Direcció del centre (TIPUS i NOM DEL CENTRE).

2. Les autoritats de (NOM DE L'ESTAT) han expedit passaport en data (DATA D'EXPEDICIÓ) en que consta com a data de naixement el dia (DATA DE NAIXEMENT), una còpia del qual s'adjunta amb aquesta sol·licitud.

D'acord amb la data esmentada, l'adolescent seria menor d'edat en la data de signatura d'aquesta sol·licitud.

3. La direcció del centre residencial guardador del menor d'edat ha emès informe en data (DATA DE L'INFORME) constatant que, seguint els criteris fixats per la jurisprudència en la matèria, no observa cap contradicció objectiva i manifesta entre la data acreditada en el passaport i la dades del menor recollides en el seu expedient.

Una còpia de l'informe s'adjunta a aquesta sol·licitud.

Fonaments de Dret

1. Els joves migrats sols (menors d'edat no acompanyats) pendents de prova de determinació d'edat que obtinguin i presentin passaport oficial vàlid que acrediti la seva minoria d'edat, en un document expedit per autoritat competent, que no presenti indicis de manipulació, es consideren documentats, d'acord amb els criteris fixats per la jurisprudència del Tribunal Suprem (entre d'altres, la recent STS 307/2020, de 16 de juny; i les precedents

SSTS 720/2016, d'1 de desembre, 507/2015, de 22 de setembre, ó 411/2015, de 3 de juliol, entre d'altres).

2. En aquests casos, la DGAIA, en la seva condició d'entitat protectora, autoritat dotada de fe pública i representant legal del menor d'edat, ha d'analitzar i valorar si existeix una contradicció indubtable, flagrant i manifesta entre la data de naixement acreditada en el passaport i les dades disponibles del menor d'edat.

Particularment, seguint la jurisprudència esmentada (en particular, Fonament de Dret Tercer de la STS 3097/2020, de 16 de juny), l'entitat protectora considera que, en presència d'un passaport vàlid i no controvertit, qualsevol de les següents dades no prevaldrien, ni tindrien caràcter decisiu per dubtar de la fiabilitat de la data de naixement acreditada en el passaport i acceptada per la institució competent per expedir-lo, concretament i entre d'altres:

- Les manifestacions prèvies realitzades pel menor, al·legant majoria d'edat (que poden obeir a finalitats distintes)
- La seva negativa a realitzar les proves mèdiques (que no permet presumir majoria d'edat en termes legals)
- La seva aparença física, llevat d'una contradicció flagrant i evident entre aquesta i la data de naixement consignada en el passaport
- Els dubtes existents sobre el procediment d'inscripció de naixement en el país d'origen

3. En el cas que ens ocupa, l'entitat protectora valora, en aplicació del judici de proporcionalitat exigint per l'article 12.4 de la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del menor, que ens trobem davant d'una persona menor d'edat documentada, per la qual cosa, entenem que no seria necessària la determinació d'edat prevista a l'article 35 de la Llei Orgànica 4/2000 d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

4. D'altra banda, el tancament d'expedient de determinació d'edat evitaria qualsevol situació d'incertesa jurídica i afavoriria la protecció, la gestió de documentació i la posterior integració social del jove migrant menor d'edat, respectant millor, en conseqüència el principi jurídic d'interès superior de l'infant i el contingut de la Convenció Internacional dels Drets del Nen de 1989; la Observació general número 6 (2005) del Comitè dels Drets del Nen de les Nacions Unides (Tracte dels nens, nenes i adolescents no acompanyats i separats de la seva família fora del país d'origen); la Resolució del Consell Europeu 97/C 221703, de 26 de juny de 1997, relativa a menors no acompanyats de països tercers, recollida posteriorment a les Directives del Consell de la UE 2001/55/CE, 2003/9/CE i 2003/86/CE; la Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del menor; i la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Per tot això,

SOL·LICITEM A LA FISCALIA DE MENORS DE BARCELONA

1. El tancament i arxiu de l'expedient de determinació d'edat del jove migrant sol (menor estranger no acompanyat) (NOM, NACIONALITAT, LLOC I DATA DE NAIXAMENT DEL MENOR D'EDAT NO ACOMPANYAT SEGONS PASSAPORT), que es troba sota protecció

de la Direcció general d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA) per Resolució (TIPUS DE RESOLUCIÓ, ÒRGAN QUE L'HA DICTADA I DATA), actualment sota la guarda de la Direcció del centre (TIPUS i NOM DEL CENTRE).

ALTRESSI, mentre es tramita aquesta sol·licitud, i si fos el cas, LA SUSPENSÍÓ DE LA CITACIÓ PER RECONeixEMENT FORENSE que estigui pendent i en vigor.

Barcelona, en la data de la signatura electrònica

(NOM I CÀRREC)

ANNEX 4

MODEL DILIGÈNCIA/TELEFONEMA COMUNICACIONS

DILIGÈNCIA Per documentar que, en data _____ s'ha atès telefònicament a qui diu ser el/la progenitor/a de/de la _____, i que d'aquesta conversa es vol deixar constància del següent:

ANNEX 5

MODELS DE PLANTILLES DE DOCUMENTS SINI@ (RESOLUCIONS)

ACO12 - Acord d'obertura Exp. Desemp. MENA
CER02 - Certificació d'extutelats
CSO01 - Comunicat al Consolat/Ambaixada
CSO17 - Comunicació a l'adolescent de la mesura (MENA)
CSO18 - Comunicat a subdelegació
CSO19 - Comunicat a cossos de seguretat
DJU12- Escrit Fiscalia
DJU16- Petició nomenament defensor judicial
DJU40- Resposta a la petició de plaça de Fiscalia a la UDEPMI
ECO31- Fitxa sol·licitud d'intèrpret
GNA07- Sol.Legalit. CLN a Cons /Amb Espanya a l'estranger
INF14- Informe proposta de repatriació /reagrupament
INF19- Informe Proposta MENA
NIC03- Comunicació de la Resolució al Consolat /Ambaixada
NIC05- Comunicació de la Resolució a la Fiscalia
NIC24- Notificació de desemparament a adolescent 12-15 anys (correu)
NIC25- Notificació de la mesura de protecció a l'adolescent 12-15 anys (correu)
NIC26- Notificació desemparament a l'adolescent 16-18 (correu)
NIC27- Notificació de Mesura a adolescent 16-18 (correu)
NIC37- Notificació de l'Atenció Immediata a l'adolescent
PER03 - Permís MENA
RES01- Compromís de Mesura Assistencial ASJTET
RES08 - Resolució atenció immediata (Mena)
RES41- Canvi situació de l'infant/adolescent dintre atenció immediata
RES64- Desemp. Preventiu + Centre d'Acolliment
RES73- Desemp.+ Acolliment simple en CRAE
RES77 - Desemparament + ingrés cautelar en centre (MENA)
RES101- Resolució Provisional d'Atenció Immediata
SOL14- Sol·licitud de Passaport
SOL20- Sol·licitud Cèdula Inscripció Marroc
SOL24- Sol·licitud targeta sanitària (TSI)
TAN11- Tancament >18 + arxiu Exp.
TAN17 - Resolució de tancament expedient per no localització de l'adolescent (Mena)
TAN19 - Tancament per canvi de CA o País (Mena)
VAR12- Recull de fugides i retorns informades en Sini@
VAR29- Diligència de Gestions/Intervencions UDEPMI

ANNEX 6

MARC NORMATIU INFÀNCIA

Internacional

- [Declaració Universal dels Drets Humans.](#)
- [Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals.](#)
- [Convenció sobre los Drets del Nen de 20 de novembre de 1989, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides.](#)
- [Carta Europea dels Drets del Nen, de 21 de setembre de 1992, del Parlament Europeu.](#)
- Observació general N° 6 del Comitè dels drets dels infants – Tracte dels nens, nenes i adolescents no acompanyats i separats de la seva família fora del país d'origen.
- Resolució del Consell 97/C 221703, de 26 de juny de 1997, relativa a menors no acompanyats de països tercers, recollida posteriorment a les Directives del Consell de la UE 2001/55/CE, 2003/9/CE i 2003/86/CE.
- [Resolució del Parlament Europeu, de 12 de setembre de 2013, sobre la situació dels menors estrangers no acompanyats a la UE \(2012/2263\(INI\)\).](#)
- [Acord entre el Regne d'Espanya i el Regne del Marroc, sobre la cooperació en l'àmbit de la prevenció de la emigració il·legal de menors no acompanyats, la seva protecció i el seu retorn concertat, fet a Rabat el 6 de març de 2007.](#)
- [Protocol facultatiu de la Convenció sobre els Dret dels infants relatiu a la participació d'infants en els conflictes armats.⁶](#)
- [Protocol facultatiu de la Convenció sobre els Dret dels infants relatiu a la venda d'infants i adolescents, la prostitució infantil i la seva utilització en la pornografia.⁷](#)
- [Protocol facultatiu de la Convenció sobre els Dret dels infants relatiu a la un procediment de comunicacions.](#)

Estatal

- [Constitució Espanyola.](#)
- [Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.](#)

⁶ Pàgina 106

⁷ Pàgina 101

- [Decret 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors desemparats i de l'adopció.](#)
- [Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil y de la Llei d'Enjudiciament Civil.](#)
- [Instrucció 6/2004, de 26 de novembre, de la Fiscalia General de l'Estat sobre tractament jurídic dels menors estrangers immigrants no acompanyats.](#)
- [Instrucció 1/2012, de 29 de març, de la Fiscalia General de l'Estat sobre la coordinació del Registre de Menors Estrangers No Acompanyats.](#)
- [Protocol per a la coordinació d'actuacions de les entitats públiques competents en matèria de protecció de persones menors d'edat, en supòsits de trasllats, aprovat per la Comissió delegada del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a la autonomia i atenció a la dependència, de 25 de març de 2015.](#)
- [Resolución de 13 de octubre de 2014, de la Subsecretaría, por la que se publica el Acuerdo para la aprobación del Protocolo Marco sobre determinadas actuaciones en relación con los Menores Extranjeros No Acompañados.](#)
- [Instrucción 1/2020 de la Secretaría de Estado de Migraciones por la que se habilita a trabajar a menores extranjeros en edad laboral.](#)

Autonòmica

- [Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.](#)
- [Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.](#)
- [Estatut d'Autonomia de Catalunya.](#)
- [Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.](#)
- [Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.](#)

Estrangeria

- [Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers en Espanya i la seva integració social.](#)
- [Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària.](#)
- [Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, després de la reforma mitjançant la Llei orgànica 2/2009.](#)

- [Resolució de 13 d'octubre de 2014, de la Subsecretaria, per la que es publica l'Acord per a la aprovació del Protocol Marc sobre determinades actuacions en relació amb Menors Estrangers No Acompanyats \(BOE 251, de 16 d'octubre de 2014\).](#)

Procediment administratiu

- [Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya.](#)
- [Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.](#)
- [Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.](#)
- [Instrucció 4/2010, de 30 de juny, per adaptar la tramitació dels expedients de protecció dels infants i adolescents a la llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.](#)
- [Criteris orientatius sobre l'aplicació de la Instrucció 4/2010, de 30 de juny per adaptar la tramitació dels expedients de protecció dels infants i adolescents a la LDOIA .](#)
- [Directriu general 2/2011 traspàs expedients entre territoris.](#)
- [Circular 2/2013, de 18 d'abril, de la Direcció General, per la qual s'estableixen els criteris a seguir per a la comunicació del desemparament dels infants i adolescents de nacionalitat estrangera a l'autoritat consular de l'Estat del qual siguin originaris .](#)
- [Directriu 2/2013 tancament expedients protecció per canvi de territori.](#)
- [Protocolo coordinación traslados entre CCAA.](#)

Processal civil

- [Llei d'Enjudiciament civil.](#)

Sectorial

- [Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.](#)
- [Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011.](#)⁸

⁸ Pàgina 13

ANNEX 7

PROTOCOLS I JURISPRUDÈNCIA DE REFERÈNCIA (ENLLAÇOS)

Protocols

- [Instrucció 8/2010 protocol actuació MENA en centres acolliment](#).⁹
- [Directriu general 1/2011 durada i seguiment mesures protecció](#).
- [Directriu general d'actuació 1/2019, de 25 de febrer, de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, per la qual s'aprova i es fa difusió del document model de Síntesi Avaluativa](#).
- [Circular 1/2013 bis criteris intervenció advocats](#).
- [Directriu general 2/2014 documentació estrangers](#).
- [Addenda directriu general 2/2014](#).
- [Directriu general 1/2017 protecció internacional](#).
- [Directriu general 1/2016 gestió de voluntariat als centres](#).
- [Inviolabilitat correspondència i comunicacions](#).
- Recomanacions escorcolls.
- Acord ensenyament i treball per la promoció de l'èxit escolar de menors tutelats.
- Acord ensenyament i treball per la promoció de l'èxit escolar de menors tutelats (addenda).
- [Instrucció 4/2016 contractació serveis de traducció i interpretació](#).⁴
- Actuacions en supòsits d'agressions a treballador.
- [Instrucció 1/2002 mort tutelats](#).⁴
- [Instrucció 3/2002 situacions conflictives](#).⁴
- [Directriu 1/2013 actuació xarxes socials](#).
- [Directriu 2/2018 consentiment accés serveis informació](#).

⁹ Intranet

- [Instrucció 2/2006 sobre correcció i contenció.](#)⁴
- [Sortides de passeig.](#)⁴

- [Instrucció 3/2010 carta drets i deures.](#)

- [Circular 1/2012 criteris autorització imatge.](#)

- [Directriu general d'actuació 1/2015, de 15 de juliol, sobre la interpretació de la Circular 1/2012, que determina criteris per a l'autorització de la imatge dels infants i adolescents tutelats per la DGAIA.](#)

- Nota informativa sobre l'autorització de la imatge dels infants i adolescents tutelats.

- Circuit defensa jurídica professionals.

- [Addenda protocol DGAIA-mossos infracció menors de 14 anys.](#)

- [Directriu general 6/2016 règim de relació i visites.](#)

- [Circular 1/2017 roba dels infants/adolescents.](#)

- [Directriu 5/2016 de programa marc de centres.](#)

- [Directriu 2/2017 de programa marc de CREIs.](#)

- [Instrucció 2/2010 funcions metge DGAIA.](#)

- [Instrucció 1/2012 prestacions seguretat social tutelats.](#)

- [ACORD DE COL·LABORACIÓ entre el Departament de Benestar Social i Família i el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya en matèria de protecció a la infància i l'adolescència.](#)

- [Nota 1/2016, de 3 de febrer, de la Subdirecció general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, sobre l'exigència d'acreditar l'absència d'antecedents penals per delictes contra la llibertat i indemnitat sexual als acollidors en l'acolliment en família extensa](#)

- [Nota 2/2016, de 3 de febrer, de la Subdirecció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, sobre l'exigència d'acreditar l'absència d'antecedents penals per delictes contra la llibertat i indemnitat sexual dels professionals dels serveis socials especialitzats en infància i adolescència](#)

- [Directriu general 3/2016 prestacions de serveis d'habitatge autonomia.](#)

- [Directriu general 4/2017 copagament prestació habitatge.](#)

- [Directriu general 5/2017 criteris baixa per majoria edat.](#)

- Nota accés a l'àrea de suport al jove tutelat i extutelat – ASJTET.

- [Instruccions soc inscripció garantia juvenil.](#)
- [Protocol coordinació DGAIA-justícia juvenil.](#)

Jurisprudència

- [Tribunal Suprem. Sala del Contenciós, STS 4464/2016, d'11 d'octubre de 2016](#)
- [Tribunal suprem. Sala del Civil, STS 5227/2016, d'1 de desembre de 2016](#)
- [Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia, STSJ AND 12563/2015, de tres de novembre de 2015](#)
- [Tribunal Suprem. Sala del Civil, Sentència núm. 307/2020, de 16 de juny de 2020](#)

ANNEX 8

FULL INFORMATIU DELS DRETS I DEURES DELS JOVES MIGRATS SOLS

Full informatiu – arribada centre de protecció

On estàs?

Et trobes en un centre de protecció de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA en endavant).

La DGAIA és l'organisme que promou el benestar de la infància i l'adolescència en alt risc de marginació social amb l'objectiu de contribuir al seu desenvolupament personal. També exerceix la protecció i tutela dels infants i adolescents desemparats.

Què és un centre de protecció?

Un centre de protecció és servei residencial de primera acollida, allotjament i assistència integral de menors d'edat.

Són centres que tenen com a objectiu acollir amb caràcter d'urgència durant un curt període de temps infants i adolescents tutelats per la DGAIA, que es troben en una situació greu de desprotecció i/o alt risc físic i/o psíquic mentre es realitza la valoració diagnòstica que determinarà la mesura i recurs de protecció més adient per a cada menor d'edat.

Com a dret més bàsic, has de saber que el centre on vius ha de cobrir les teves necessitats principals: menjar, dormir, vetllar per la teva salut, anar a l'escola...

Què podem fer per tu?

Aquest centre et proporcionarà un entorn segur, un acolliment i convivència, allotjament i manutenció, atenció social i educativa i una educació integral pel que fa a la dimensió personal, relacional, formativa i, especialment, laboral.

Tindrem cura de les teves necessitats sanitàries, emocionals, socials i educatives, en funció del teu desenvolupament evolutiu, alhora que es valorarà la teva situació i es proposaran els recursos més adients.

Et proporcionarem els recursos i les habilitats necessàries per a una transició adequada a la vida adulta i, en el seu cas, per iniciar una vida independent, el que inclou promoure la legalització i la tramitació de la documentació d'acord amb la legislació vigent.

Què significa estar sota la tutela o protecció de la Generalitat de Catalunya?

La tutela és l'autoritat per tenir cura d'un infant i adolescent, i la guarda és l'obligació de vetllar per ell, tenir-lo en companyia, alimentar-lo, educar-lo i procurar-li una formació integral. Aquestes responsabilitats recauen sobre el pare i la mare, titulars de la potestat de l'infant i adolescent, o en el seu defecte sobre les persones tutores, en el teu cas, la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Localitat, data	Signatura del/de la jove
-----------------	--------------------------

CARTA DE DRETS I DEURES DELS NENS, NENES I ADOLESCENTS QUE VIUEN EN CENTRES

A. Funcionament del centre

Tens **DRET** a:

1. Saber per què t'estàs en un centre i conèixer quins són els teus drets i deures (el teu tutor o tutora o el/la tècnic/a de l'EAIA t'ho ha d'explicar de manera que ho entenguis).

2. Conèixer les normes de funcionament del centre, les teves obligacions i les conseqüències que pot tenir no complir-les (trobaràs aquesta informació en el Reglament de Règim Intern del centre, que ha d'estar penjat a un lloc visible perquè el conegui tothom).

3. Ser respectat/ada: les mesures educatives correctores han de ser coherents i proporcionals als incompliments, i no han de consistir mai en una privació d'aliments ni en càstigs corporals ni vexacions.

4. Tenir una persona tutora a qui puguis explicar qualsevol problema que tinguis i que es preocupi per tu, t'acompanyi i t'orienti en la teva estada al centre.

5. Participar en les assemblees del centre: fer propostes i expressar la teva opinió amb respecte per als teus companys, i sense que ningú et pugui restringir la teva llibertat d'expressió.

6. Participar de forma activa en la programació d'activitats internes o externes del centre i en el seu desenvolupament.

7. Fer ús dels espais comuns interiors i exteriors de la casa, tot i que per accedir a determinats espais (bugaderia, garatge, despatxos, habitació d'altres nois i noies,

despatx de direcció...) hauràs de demanar permís o t'hi haurà d'acompanyar un educador o educadora.

Quins deures tens al centre?

A més dels drets, has de saber que també has de complir uns deures per respectar els drets i les llibertats de les persones que t'envolten. Si els compleixes, tindràs més força per defensar els teus drets.

A. Funcionament del centre

Tens el **DEURE** de:

1. Respectar els horaris del centre (d'entrada i sortida) que s'han pactat amb els educadors i educadores.

2. Fer els àpats amb les teves companyes i companys en els horaris establerts (només en casos excepcionals i per raons justificades, aquests horaris es podran alterar).

3. Tenir cura dels espais i el material del centre, incloent-hi els vehicles, procurant que es mantinguin en bon estat.

4. Col·laborar en determinades tasques domèstiques (parar la taula, recollir-la, escombrar, endreçar la teva habitació, etc.) segons la teva edat.

B. Relacions i intimitat

Tens el **DEURE** de:

1. Respectar les altres persones que viuen i es relacionen amb tu, i ser tolerant amb les seves idees i opinions:

- No pots insultar, menysprear i, encara menys, agredir cap company/a.

- Has de respectar els educadors i educadores, i seguir les seves indicacions i orientacions.

8. Tenir la teva intimitat i les teves coses personals, així com un lloc on guardar-les i decorar la teva habitació o l'espai assignat, sempre que respectis els drets dels altres. A més, tens dret a utilitzar el bany (dutxa i vàter) amb la deguda intimitat.

9. Exigir que la teva història i els detalls personals es tractin amb confidencialitat, ja que no es poden explicar sense el teu consentiment.

10. Practicar la teva religió i ser respectat/ada per les teves creences.

B. Relacions i intimitat

Tens **DRET** a:

1. Rebre visites de la teva família (tens dret a saber quins dies i a quines hores et visitaran) o fer sortides de cap de setmana en funció de cada cas particular, excepte si ho ha prohibit el jutjat o la DGAIA.

2. Trucar i rebre trucades tele-fòniques sense que s'escoltin les teves converses (excepte si el jutjat o la DGAIA estableixen una altra cosa i t'ho comuniquin prèviament), i saber quins dies, quant de temps i amb qui pots tenir aquestes comunicacions.

3. Enviar o rebre cartes i utilitzar el correu electrònic i que ningú s'ho llegeixi (excepte si el jutjat o la DGAIA han establert una altra cosa i t'ho comuniquen prèviament), tot i que el centre vetllarà perquè l'ús que facis del correu electrònic i l'accés a Internet no comporti un risc per a

la teva integritat i el teu desenvolupament com a persona.

4. Relacionar-te amb els teus amics i amigues: sortir amb ells en els moments que t'ho permetin i d'acord amb els horaris del centre; portar-los al centre per jugar o

- Has de respectar la gent que viu a prop del centre, els veïns i les veïnes: d'aquesta manera ells t'acolliran bé.

2. Protegir la teva imatge i especialment la dels teus companys, sobretot quan pengis fotografies a Internet (xats, pàgines web, blocs, Facebook, Messenger...). No donar les teves dades ni l'adreça d'on vius ni tampoc la dels teus companys i companyes. Qualsevol situació d'aquestes o qualsevol dubte l'hauràs de comentar amb els teus tutors i tutores.

C. Salut

Tens el **DEURE** de:

1. Tenir cura de tu mateix/a i de cuidar aquelles coses que t'ajuden a mantenir un bon nivell de salut, com ara: una bona higiene, alimentar-te bé i abrigar-te adequadament en funció de l'època de l'any. Per exemple:

- Cal que mengis de tot i de forma equilibrada. Si alguna cosa no t'agrada gaire, en pots demanar poc, però t'ho has de menjar.

Els àpats es fan al menjador i dins els horaris previstos.

- Has de respectar l'horari de descans nocturn i llevar-te a l'hora establerta per anar a l'escola, a l'institut o a la feina. És molt important que respectis el descans dels altres: cal anar a dormir sense fer soroll i estar en silenci fins que sigui l'hora de llevar-se.

- Has de tenir cura de la teva roba, posar-la per rentar quan calgui i tenir-la endreçada al teu armari.

- Cal que vagis sempre net/a i que tinguis cura del teu cos i de la teva higiene personal. Si tu no pots fer-ho, els educadors i educadores t'hi ajudaran. de visita (amb una autorització prèvia a les hores o espais que el centre disposi); anar a festes d'aniversari o altres celebracions quan t'hi convidin; celebrar el teu aniversari amb companyes i companys, amigues i amics de l'escola o del poble, fent una festa o una sortida.

5. Jugar, tenir temps lliure i temps d'esbarjo; participar en activitats extraescolars, esplais o qualsevol altra activitat segons els teus interessos i aficions particulars, sempre que les possibilitats reals del centre ho permetin.

C. Salut

Tens **DRET** a:

1. Rebre atenció mèdica en cas que et trobis malament o et facis mal. Si tens una malaltia, t'han de cuidar, pots reposar a la teva habitació, t'han d'informar sobre el que et passa i els medicaments que et prens, i que la teva opinió sobre la teva salut sigui tinguda en compte.

Si tens alguna necessitat especial, els teus guardadors o guardadores han de buscar qui et pugui ajudar (reforç escolar, logopèdia, suport psicològic...).

D. Educació

Tens **DRET** a:

1. Anar a l'escola, ningú no t'ho pot impedir si no hi ha una causa molt justificada.

2. Tenir el material necessari per anar a escola (llibres, quaderns, llibretes, material de consulta, motxilla, etc.) i poder seguir el curs.

3. Comptar amb el suport i l'ajut dels educadors i educadores per trobar feina o accedir als recursos necessaris per fer-ho,

- No pots portar al centre tabac, alcohol i altres drogues, ni consumir-ne, ja que està prohibit. Tampoc pots arribar al centre amb efectes d'haver pres alguna d'aquestes substàncies.

D. Educació

Tens el **DEURE** de:

1. Anar a l'escola, a l'institut o a la feina. La formació escolar és obligatòria i és molt important per a tu. El centre t'ofereix cada dia un espai per fer els deures amb el suport d'un/a educador/a o d'un/a mestre/a de reforç o logopeda, si és necessari.

E. Deures administratius i legals

Tens el **DEURE** de:

1. Donar les teves dades personals, convivencials i familiars correctament, i facilitar els documents que tinguis i que siguin necessaris per valorar i atendre la teva situació.

2. Fer front a les despeses derivades de les teves conductes negligents i assumir les responsabilitats corresponents.

3. Comparèixer davant l'Administració quan siguis citat per les persones responsables del teu cas.

Què passa si no compleixes aquests deures?

Amb caràcter general, no complir aquests deures, i els que s'estableixin en el Reglament de Règim Intern del teu centre, comportarà l'aplicació de la mesura educativa correctora que correspongui d'acord amb aquest Reglament.

El Reglament de Règim Intern (RRI) del teu centre pot detallar i ampliar aquests drets i deures.

en cas que no vulguis continuar estudiant i tinguis edat per treballar.

4. Rebre formació en català i anar a classe per aprendre la llengua, si has vingut de fora de Catalunya i/o no la parles bé.

E. Suport administratiu, legal i econòmic

Tens **DRET** a:

1. Tenir la teva documentació identificativa o que te la tramitin.

2. Rebre el suport de la DGAIA: aquesta entitat ha de defensar els teus drets i els teus interessos, i ha d'emprendre les actuacions legals necessàries per defensar-los.

3. Tenir dret a un pla de retorn amb la teva família, si la teva situació personal i la de la teva família ho permet i ho fa aconsellable, i també a ser informat/ada de la situació de la teva família sempre que ho demanis.

4. Rebre ajut per gestionar i administrar els teus diners: tu en portaràs el control i seguiment, i podràs comptar amb el suport del teu tutor/a per fer-ho (aquest et pot ajudar a estalviar els diners que rebis per a les teves despeses o els que obtinguis per fer alguna activitat o treball remunerat).

F. Dret bàsic

Tens **DRET** a:

Ser escoltat/ada sempre, abans que es prengui una decisió que t'afecti.

Què pots fer si no es respecten els teus drets?

Tens dret a queixar-te i presentar reclamacions, i també a fer suggeriments o peticions.

Com?

- Pots adreçar un escrit al tutor/a o a la direcció del teu centre, o bé comunicar-los-ho de paraula. Has de saber que, sempre que algun tema et preocupi, pots parlar-ne amb el director o directora del centre, però abans has de demanar un dia i una hora perquè et rebis i et pugui atendre de manera adequada, ja que el centre ha de vetllar per les teves necessitats.

- Pots adreçar-te a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de la manera següent:

- Emplena el formulari que trobaràs a l'apartat "Infància i adolescència" de la pàgina web del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.
(<https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/inici/index.html>).

- Envia l'escrit per correu postal: Av. Paral·lel, núm. 52, 08001 BARCELONA

- Pots trametre un correu electrònic al Síndic de Greuges: www.sindic.cat.

- Si et trobes en una situació d'urgència, pots trucar al telèfon INFÀNCIA RESPON, que funciona les 24 hores del dia tots els dies de l'any: 116 111.



ANNEX 9

GESTIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ DESCENTRALITZADA (BARCELONA CIUTAT)

- **ELS CENTRES**

- Han de presentar TOTA la documentació que es requereix per la tramitació de la documentació al CSSBCN (si no està complerta, no s'acceptarà).
- Abans de presentar la documentació al CSSBCN, han de sol·licitar a la Unitat d'atenció als joves migrats sols la resolució de TUTELA (si encara no està feta). Excepcionalment, quan no hagi estat possible la tutela, i prèvia comunicació amb la Unitat, es presentarà resolució d'Atenció Immediata.
- Ha de presentar la sol·licitud de l'autorització de residència SEMPRE QUAN ÉS MENOR D'EDAT malgrat es faci a posteriori el requeriment del passaport. D'aquesta manera s'ha iniciat el procediment com a menor d'edat (i no serà requisit presentar mitjans de vida, només la tutela).
- Han d'escanejar a l'expedient de SINI@ tots els requeriments, notificacions i arxius de la Subdelegació del Govern.

- Certificats de tutela

Els faran des del Consorci.

Subdelegació demana certificat quan la resolució de Tutela és anterior als 6 mesos darrers.

- Informes mitjans de vida

Els fa la Unitat d'atenció als Joves Migrats Sols.

Si es presenta la sol·licitud de l'autorització de residència durant els 90 dies posteriors a la majoria d'edat (circumstàncies excepcionals de l'article 198), es requereix informe de mitjans de vida. Sol·licitar l'autorització quan ja és major d'edat, doncs, ha de ser excepcional. Cal acordar amb la Unitat, prèvia justificació del per què no s'ha presentat com a menor d'edat.

Per renovació de l'autorització de residència de majors d'edat també serà necessari el certificat de mitjans de vida.

- Certificats excepcions autorització de treball

Els fa la Unitat d'atenció als Joves Migrats Sols.

Només es sol·licitaran excepcions d'autorització de treball quan hi hagi una empresa al darrera amb una oferta per contractar.

La Unitat revisarà cadascuna de les sol·licituds, les quals hauran d'estar justificades amb aspectes relacionats amb la formació i la inserció laboral, i donarà el vist i plau si compleix amb els requisits.

- Arxiu per part de Subdelegació del Govern

Previ a l'arxiu, Subdelegació fa un requeriment de la documentació pendent de lliurar (passaport en el cas del Marroc) amb 10 dies per donar resposta al requeriment.

En relació a l'arxiu del tràmit de residència per part de la Subdelegació del Govern (atès que encara no es disposa del Passaport del Marroc):

- El centre ha de presentar aquest passaport amb un Recurs de Reposició en el termini d'UN MES si han pogut disposar d'aquest document, des de la notificació de l'arxivament.
- Si no es disposa de passaport, l'advocat del jove ha de fer el recurs contenciós en el termini de DOS MESOS, des de la notificació de l'arxivament.